Ptujski TEDNIK

Štev. 17 Cena 15 din PTUJ, 1. maja 1959 Letnik XII

Prvi maj - naš praznik

Ob letošnjem prvem maju dvigamo visoko delavske zastave, zastave zmagovitega boja vseh delovnih ljudi Jugoslavije za osvoboditev in zmago revolucije, ponosni na dosežene uspehe v družbeni praksi in na nepremagljivo moralno moč naših delovnih množic.

Letos zremo s posebnim ponosom na herojsko borbo KPJ, ki je bila v svojem 40-letnem boju najzvestejši branilec interesov delavskega razreda, vseh delovnih ljudi Jugoslavije in drugih, zatiranih narodov.

Zato dvigamo svoje revolucionarne zastave, okrašene z majskim cvetjem v bratski pozdrav vsem borcem za napredek, za pravice delovnih ljudi in narodov, za konstruktivno mednarodno sodelovanje na podlagi enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja.

Vse, kar danes imamo, smo si morali priboriti z velikimi žrtvami. Buržoazni razred, ki si je lastil pravico večnega gospodarja nad delovnimi ljudmi, je trdoživo branil svoje izkoriščevals'. položaje z uporabo najstrašnejših sredstev za zatiranje in podrejanje. Najmočnejše orožje delavskega razreda je bila moralna sila socialističnega humanizma, ki jo zahteva nadaljnji razvoj in obstoj vsega človeštva in ki so jo znanstveno utemeljili veliki misleci in borci za pravice delovnih ljudi Marx, Engels in Lenin.

Danes je v našem družbenem življenju osrednje vprašanje — skrb za človeka. Delovni človek s svojimi lastnimi napori in lastnimi sposobnostmi prevzema sam vso skrb in odgovornost za svojo usodo in za napredek vse skupnosti. Kdo drug bi na primer glasoval, ko gre za delitev z žulji in znojem ustvarjenih sredstev, za zboljšanje delovnih pogojev, za gradnjo zdravstvenih ustanov, ustanov za izobraževanje delovnega človeka in za splošen razvoj njegove kulturne rasti, za stanovanja, menze, otroška igrišča itd. Noben gospodar ne bi mogel biti pravičnejši od samega aktivnega in svobodnega ustvarjalca vseh materialnih in kulturnih dobrin, nobena kontrola o pravičnosti delitve ne bi mogla biti močnejša od kontrole najširše javnosti. Naš delovni človek ima danes vse možnosti, da lahko pride njegovo mnenje, njegov predlog, skratka njegova volja o samem procesu dela do izraza in veljave.

Tudi naš skupni boj v novih pogojih ni lahek. Še vedno se je treba boriti s posledicami nedovoljne razvitosti materialne baze, prav tako pa tudi z ostanki stare miselnosti in s sovražnimi tendencami do delovnih ljudi. Kjerkoli nastopajo trenutne težave, povsod se takoj pojavljajo razni deklasirani elementi, agenti in hlapci najreakcionarnejših sil. Zato naš delavski razred s svojo ZKJ in vse delovno ljudstvo ne le gradi, temveč tudi budno varuje sleherno pridobitev svojega boja in svojih velikih zmag nasproti vsem zunanjim in notranjim nevarnostim.

Enotni v skupnem boju z vsemi naprednimi silami sveta pod geslom PROLETARCI VSEH DEŽEL ZDRUŽITE SE bomo dobojevali težek boj za res človeške odnose med ljudmi in narodi vsega sveta, ki si jih danes tako vroče želi vse človeštvo.

Vsem delovnim ljudem naš tovariški prvomajski pozdrav!

Občinski odbor SZDL

INTERNACIONALA

Besedilo napisal Eugène Pottier 1871 — Uglasbil Pierre Degeyter 1888

Vstanite, v suženjstvo zakleti,
ki jarem vas teži gorja.
Zdaj pravda stara k borbi sveti
vas kliče za prostost sveta.
Ta svet krivičnosti razbijmo,
do tal naj boj ga naš podre;
nato svoj novi svet zgradimo,
bili smo nič, bodimo vse!

Nihče ne da nam odrešenja,
ne carji, kralji in ne bog;
osvoboditev iz trpljenja
bo delo naših lastnih rok.
Sami razbijmo jarem sužnji,
ki tlači nas že tisoč let;
zdaj kujmo, bratje, kujmo družni
človeštvu boljši, lepši svet.

Mi vse ustvarjamo na svetu,
zato naj vse bo naša last;
zato naj delavcu in kmetu
pripada tudi vsa oblast.
Ko vse lenuhe in tirane
uniči naša trda pest,
krivice bodo vse pregnane,
svoboden rod vasi in mest

Refren:
Že se ljudstvo je zbralo,
v zadnji boj že hiti,
da z Internacionalo
prostost si pribori.

(Priredil Mile Klopčič)

Pozdrav delovnim ljudem ob prvem maju

Spet je prišel prvi maj — praznik, ki je simbol moči in zmag vseh delovnih ljudi. Ob tem dnevu delovnih množic vsega sveta manifestiramo svojo pripadnost veliki družini delavskega razreda, pregledujemo v skupnem boju dosežene uspehe in se zavezujemo za nove naloge v prid nadaljnjemu napredku.

Jugoslovanski narodi slavimo letošnji prvi maj še posebej v ponosu in v zavesti, da je bil naš boj pri graditvi materialnih in družbenih temeljev socializma kronan z velikimi uspehi.

Letošnje praznovanje prvega maja je združeno z jubilejem 40-letnega boja Komunistične partije Jugoslavije, ki je vodila jugoslovanske narode skozi težak boj in ogenj revolucije v najusodnejših dneh naše zgodovine.

Letošnji prvi maj nam je še prav posebno svetel simbol zmag 40-letnega boja in uspehov, ki smo jih izbojevali pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije.

Ob letošnjem prvem maju smo ponosni na naše delovne uspehe, ki dokazujejo našo moč in napredek. Nekdaj brezpravno in teptano ljudstvo je postalo znano vsemu svetu. Jugoslavija in Tito sta postala pojma svobode, ki ju s spoštovanjem izgovarjajo milijoni ljudi sveta.

Miroljubna in dosledna politika, ki jo vodi Jugoslavija pod vodstvom maršala Tita izpodbuja mnoge narode k odločnosti in vztrajnosti ter borbenosti za dosego pravičnih odnosov in resnične svobode. Socializem, ki ga gradi Jugoslavija, je postal mnogim narodom simbol junaškega boja. Za dosego naših velikih ciljev bodo potrebni novi napori.

DELAVCI IN DELOVNA INTELIGENCA!

Smoter socializma je svobodno in srečno življenje človeka. Razvijajmo vpliv neposrednih proizvajalcev na vseh področjih družbenega življenja. Utrjujmo veliko in odgovorno vlogo delavskih svetov in delovnih kolektivov v delavskem samoupravljanju. Razvijajmo višjo produktivnost dela, ker od nje zavisi višja življenjska raven naših delovnih ljudi. Sklepi, sprejeti na četrtem kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije v dneh od 23. do 26. aprila, so začrtali sindikatom novo veliko vlogo v družbenem življenju, v sedanji fazi razvoja, v tem silnem ustvarjalnem poletu, v graditvi naše socialistične domovine. Naloga sindikatov je, da v podjetjih in v občini proučujejo splošni družben razvoj in odnose, ugotavljajo razne pomanjkljivosti in dajejo svoje predloge državnim organom. Sindikati pa imajo tudi pravico, da se bore za izvedbo svojih predlogov v imenu delavskega razreda in vplivajo na pravilni družbeni razvoj in dosledno nadaljujejo svoj boj za pravilno nagrajevanje delavcev.

KMETJE!

Kmetijska proizvodnja je eden najbistvenejših činiteljev za hitrejši razvoj naše domovine. Pogumno razvijajmo socialistično kmetijsko proizvodnjo in napredne družbene odnose na vasi. Razvijajmo socialistično sodelovanje kmetovalcev v proizvodnji v okviru kmetijske zadruge.

MLADINA!

Nenehno si v prvih vrstah boja za socializem. Pogumno si se vključila v vrste prvoboriteljev za izgradnjo naše socialistične domovine. Nadaljuj svetle tradicije SKOJ in mladinskih borbenih ter delovnih brigad.

TOVARIŠI DELAVCI IN KMETJE!

Danes, ko vdihujemo opojni vonj naše delavske pomlad in ko v srcih prekipeva radostna zavest, da smo člani našega zmagovitega, v 40 letih prekaljenega delavskega razreda, nam misli in čustva hite k delavcem vsega sveta, želeč jim srečen prvi maj.

Pozdrave spremlja naša iskrena želja, da bi vsi izkoriščani, zatirani in tepeči ljudje ter narodi sveta kmalu proslavljal prvi maj svobodni in neodvisni, kot ga proslavljamo mi v naši svobodni domovini delovnih ljudi.

Živel prvi maj, simbol revolucionarnega boja za pravice delovnih ljudi za svobodo človeka, za enakopravnost in mir med narodi.

Večna slava borcem, ki so padli za zmago socializma!

Najiskrenejše čestitke za letošnji prvomajski praznik in borbene delavske pozdrave vsem z najlepšimi željami da pod vodstvom v revolucionarni borbi prekaljene Zveze komunistov Jugoslavije dosežemo v skupnem in enotnem boju čimvečje uspehe in delovne zmage v graditvi socializma!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI KOMITE ZKJ
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI KOMITE LMS
OBČINSKI ODBOR ZB NOV
PTUJ

V Ptuju, ob prvem maju 1959.

Delo komunistov v ptujski občini

za krepitev materialnih in političnih sil

Analiza dela komunistov v ptujski občini * Izvoljenih 10 delegatov za republiški kongres ZKS * Tudi v bodoče 31-članski občinski komite ZKS in 5-članska revizijska komisija * Dr. Potrčev govor za 40-letnico KPJ * Diskusija o uspehih in delu organizacij ter o sprejemanju novih članov

OBČINSKA KONFERENCA ZKS V PTUJU 25. APRILA 1959 JE POTRDILA, DA ZMAGUJEJO KOMUNISTI SKUPNO Z DELOVNIMI KOLEKTIVI V INDUSTRIJI IN KMETIJSTVU IN NA VSEH OSTALIH DELOVNIH PODROČJIH SVOJE NALOGE Z JUNAŠTVOM, KI JE PODOBNO JUNAŠTVU IN HEROIZMU V ČASU NARODNOOSVOBODILNE BORBE. TO DOKAZUJEJO USPEHI V PROIZVODNJI, V KULTURI IN PROSVETI IN DRUGOD. TO JE PONAZORIL V SVOJEM POROČILU SEKRETAR OBČINSKEGA KOMITEJA TOV. IVAN KRANJČIČ, ZA NJIM PA V DISKUSIJI VSI DISKUTANTI IZ MESTA IN PODEŽELJA V ŽELJI, DA BI BILO NAŠE BODOČE DELO ŠE BOLJŠE, ŠE USPEŠNEJŠE.

Na zadnji občinski konferenci ZKS 24. t. m. se je zbralo v dvorani obč. komiteja 117 delegatov in številni gostje. Med njimi sta bila iz Ljubljane tov. dr. Jože Potrč, član Izvršnega sveta komiteja ZKJ, in tov. Ivan Potrč, književnik in republiški poslanec, iz Maribora pa v imenu Okrajnega komiteja ZKS tov. Jože Globačnik. Pozdrave konferenci pa so prinesle 3 delegacije, in sicer iz kolektivov, mladinskih in pionirskih organizacij, ki so izročile predsedstvu konference cvetje ter izrazile, da želijo naši kolektivi, mladina in pionirji, da bi bodoče delo po sklepih konference vodilo do nadaljnjih uspehov v naši socialistični graditvi.

V zvezi s 40-letnico KPJ je tov. dr. Jože Potrč v svojem nagovoru delegatom o zgodovinski nujnosti ustanovitve KPJ in njenih uspehih ter njenem zgledu v svetu med drugim poudaril, da bi moral biti vsak naš komunist prežet z globokim humanizmom. Moral bi imeti srce in čut do sočloveka ter se zavedati, da pri nas nočemo zapovedovati, temveč da bi morali biti vztrajni pri prepričevanju. Prijateljska in izpodbudna beseda za delovnega človeka in pomoč naj mu bo izpodbuda za nadaljnje delo. Naše delovne ljudi naj bi tudi sedaj v mirnem času, v vsakdanjem življenju navdajal enak heroizem kot je navdajal naše ljudi v NOB, ob katerem ne bo malodušja in obupovanja nad trenutnimi težavami. Nadalje je tov. dr. Jože Potrč govoril o problemih in težavah v kolektivih. V borbi proti njim naj bo organizacijam ZKS v pomoč tudi občinski komite. Pri kritiki ne smemo ocenjevati samo slabosti, ki jih odkrivamo, ampak tudi uspehe, ki so doseženi. Taka kritika bo na vse izpodbudno vplivala in se ne bo končala z malodušjem.

Med govorom tov. dr. Jožeta Potrča je prišla v dvorano 3-članska delegacija mladine, ki je prinesla šopek in je čestitala konferenci, ob koncu njegovega govora pa je predsednik delovnega predsedstva pozval delegate k 1-minutnemu molku v počastitev spomina na padle in umrle komuniste.

*

Poročilo o delu organizacij ZKJ v ptujski občini je imel sekretar občinskega komiteja ZKS tov. Ivan Kranjčič. V njem se je omejil na vprašanje praktičnega boja komunistov z območja občine Ptuj za krepitev materialnih in političnih sil. Najprej je opisal mesto, delo in uspehe organizacij ZKJ v industriji in podjetjih, problem proizvodnje, kadrov, nove delovne sile, absolventov šol in možnosti za izboljšanje dela organizacij ZKS, nato pa je del svojega referata posvetil vprašanju dela in uspehov organizacij ZKS na podeželju in je med drugim v poročilu dejal:

»Osnovne organizacije ZK na vasi razpravljajo na svojih sestankih o raznih vprašanjih vaškega življenja, vendar pri tem problematika ZK ni povsod na prvem mestu. Poudariti je treba, da komunisti na vasi nimajo lahkega položaja. Komunisti v podjetjih in na terenih se morajo često boriti s težkimi vprašanji, z neprimerno težjimi pa se borijo komunisti na vasi. Najnevarnejše je za komuniste na podeželju zaostajanje v študiju in politična izolacija. Brez jasnih družbenih in idejnih pogledov se lahko komunist ob neprestanem pritisku drobnolastniške stihije in zaostalosti okolja kaj hitro znajde na repu javnega mnenja. Za komunista na vasi je potrebno, da je v stalnem stiku s komunisti, ki delajo na raznih drugih področjih komune. Mnogo se mora posvetovati in se oboroževati z izkušnjami kmetijskih organizacij, ki dosegajo v praksi uspehe, t. j. z izkušnjami kmetijskih zadrug. Tudi za komunista na podeželju je odločilna moralna kvaliteta in njegov osebni ugled. Na podeželju so nam potrebni najboljši zadružni kadri. Kjer jih ni, jih bomo morali vzgojiti. Takih kadrov, ki imajo lepe možnosti razvoja, imamo na podeželju zlasti v vrstah mladine izredno mnogo. Poglejmo samo, kako lepe uspehe dosegajo naši ljudje n. pr. v JLA ali na drugih področjih družbenega in strokovnega dela. Na podeželju imamo razmeroma veliko število rezervnih oficirjev in podoficirjev. Ali niso to kadri, ki so že nekje pokazali svoje sposobnosti in moralne kvalitete?«

Po poročilu o delu komunistov na podeželju je tov. Kranjčič poročal še o delu komunistov v terenskih organizacijah ZKS.

Njegovo celotno poročilo je bilo obširno in je vsebovalo vrsto problemov naše celotne občine in predloge izboljšav dosedanjega dela, po katerih bo novoizvoljeni komite ZKS Ptuj ob upoštevanju diskusije sestavil sklepe in jih poslal v izvršitev organizacijam v občini.

V organizacijskem poročilu je prikazal tov. Žiğman, da je bilo konec leta 1958 v ptujski občini vštevši območji bivših občin Gorišnica in Lešje v 48 organizacijah 898 članov ZKJ, večinoma delavcev in nameščencev (81 odst.), ostalo pa so kmetje in ostali poklici (19 odst.). Največ članov (443) je starih med 26 in 35 leti, mlajših je 84 članov, starejših pa 371 članov in članic. Po stažu je največ članov (639) iz let 1945 do 1952, nato (200) iz let 1953—1958 in najstarejših komunistov (5) iz let do 1940 in (54) iz let 1941 do 1945. Od teh je v gospodarstvu zaposlenih 427 članov, v državni upravi in pravosodju 199 članov,

(Nadaljevanje na 2. strani)

V kmetijstvu nas čaka še mnogo nalog

Inž. Egon Zorec

Kmetijstvo se v ptujski občini razvija po programu za obdobje do l. 1961. Ta program je bil sestavljen na podlagi načel resolucije, ki jo je koncem leta 1957 sprejela Zvezna ljudska skupščina o nadaljnjem razvoju naše dežele. Vsekakor bi lahko trdili, da se vsi oni, ki delajo v kmetijstvu in zadružništvu, vse premalo zavedajo pomena velikega programa občine za razvoj kmetijstva, čeprav je stopilo kmetijstvo ravno letos na uspešnejšo razvojno pot. To se najočitneje kaže v širjenju novih zadružnih oblik sodelovanja med zadružniki in njihovimi zadrugami.

Da bi bile kos obsežnim nalogam, se bodo morale kmetijske zadruge organizacijsko in gospodarsko utrditi ter zbirati velika sredstva za nenehno povečevanje in obnavljanje svojih osnovnih sredstev za razširjeno dejavnost v proizvodnji. Zadnja leta so se ukvarjale zadruge z odkupom, v bodoče pa bo osredotočena njihova dejavnost v proizvodnem sodelovanju s svojimi člani. In prav iz tega sodelovanja naj izvirajo sredstva, s pomočjo katerih bo postala zadruga največji organizacijski in gospodarski faktor v kmetijstvu.

Tako okrepljenim zadrugam ne bo v težavo urejanje zadružnih pašnikov, ustanavljanje in vzdrževanje osemenjevalnih postaj itd. in kmetijski načrt bo mogoče uspešno izpolniti samo, če ga bo izpolnilo zadružništvo.

Za pravilno usmerjanje razvoja kmetijstva bo nedvomno v pomoč zakon o racionalnem izkoriščanju kmetijskih zemljišč, kar je za nadaljnji dvig kmetijske proizvodnje in za rast socialističnih odnosov na vasi nedvomno velikega pomena. Dosedanje zaostajanje kmetijstva ima številne negativne posledice v našem gospodarstvu in družbenem življenju. Nizka raven dosedanje kmetijske proizvodnje se kaže predvsem v nizki tržni in nespecializirani proizvodnji z visokimi proizvodnimi stroški in nizkimi hektarskimi donosi. Dosedanji rezultati v proizvodnem sodelovanju in v tekmovanjih za višje donose pa kažejo, da imamo široke možnosti za povečanje kmetijske proizvodnje tudi na manjših parcelah, če so te povezane v proizvodnem sodelovanju s kmetijsko zadrugo in njenimi proizvajalnimi sredstvi ter s popolno ter napredno usmerjeno kmetijsko strokovno službo.

V kmetijstvu ptujske občine je še mnogo stvari, ki niso zrcalo dobrega kmetovanja. Čiščenje in razkuževanje semen še ni prodrlo do slednjega kmetovalca. Na zamenjavo semen žit in krompirja se še vse premalo misli. Še vedno se pripuščajo plemenice k zakotnim plemenjakom. Nizka mlečnost je karakteristična posledica slabega izkoriščanja travnikov in pašnikov. Hektarski pridelki v sadovnjakih zelo nihajo, poleg tega imamo v njih še izmenično rodnost. Podobno je v vinogradništvu, prav tako pa v poljedelstvu. Pri krompirju n. pr. nimamo standardno izenačenega blaga.

Nalog na področju pospeševanja kmetijstva torej ni malo, niti niso te naloge lahke. Vsekakor se bomo morali sprijazniti s tem, da je samo z njih rešitvijo mogoče zagotoviti višji življenjski nivo vsem našim državljanom. To pa je dovolj prepričevalen imperativ, da se je njih reševanja treba lotiti z vso vnemo in odgovornostjo.

Obrt v družbenem planu občine Ptuj

Družbeni plan občine Ptuj za leto 1959, ki je zadnje dni v razpravi na zborih volivcev, daje med drugim tudi smernice za nadaljni razvoj obrti na območju občine. Toda kljub temu, da bo v obrti obseg proizvodnje in storitev v letošnjem letu ja 15 % večji kakor v lanskem letu in da bo ta proizvodnja dosegla 89 % povečanja, ki gà predvideva perspektivni plan občine za obdobje 1957—1961, dejanske potrebe po obrtnih storitvah še ne bodo krile. To dejstvo narekuje pristojnim organom, da je tej važni gospodarski delavnosti tudi v bodoče posvečati vso skrb in jo razvijati z vsemi razpoložljivimi sredstvi do take mere, da bo vsaj v glavnem krila dejanske potrebe.

Da bo v obrti mogoče doseči predvideni porast proizvodnje in storitev v letošnjem letu, se predvideva 5 % povečanje zaposlene delovne sile. Zgrešeno pa bi bilo, da bi iskali vire dviga proizvodnje le v povečanju zaposlene delovne sile, ker obstoji še vrsta drugih virov — potrebno jih je le poiskati in izkoristiti. Eden izmed teh je nagrajevanje po učinku, ki bi ga kot enega najvažnejših morali ravno sedaj, ko se sprejemajo novi tarifni pravilniki tudi izkoristiti in upoštevati. Tarifni pravilniki pa bi naj odpravili razliko v tarifnih postavkah kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev, ki je do sedaj obstajala med obrtjo in industrijo. S tem bi odpravili predvsem fluktuacijo delovne sile v industrijo in druge gospodarske veje, kar je še vedno čest pojav v obrti, ki pa nadaljnjemu razvoju obrti verjetno ni v korist.

Družbeni plan predvideva za obrt v letu 1959 precejšnje investicije, ki bodo znašale približno 72,368 milijonov dinarjev, od tega 30,368 milijonov lastnih sredstev gospodarskih organizacij. Z letošnjimi investicijami ter investicijami v letu 1957 in 1958 pa bo realiziranih šele 43 % investicij, predvidenih v perspektivnem planu za obrt. Iz tega je razvidno, da bo v letu 1960 in 1961 potrebno napeti vse sile, da se ustvari in vloži v obrt še ostalih 53 % predvidenih sredstev.

Osnova pospešenega razvoja obrti pa je brez dvoma modernizacija in mehanizacija obrtnih obratov. To je tudi narekovalo gradnjo nove pekarne v Ptuju, nadalje ustanovitev servisov za pomoč gospodinjstvu v okviru stanovanjske skupnosti, ki bodo obsegali kemično čistilnico, pralnico in likalnico ter ustanovitev in razširitev še vrste drugih uslužnostnih delavnic, kar bo mnogo pripomoglo k hitrejšemu kritju potreb po obrtnih uslugah. Tudi modernizacija obstoječin obrtnih poslovnih prostorov in gradnja novih spada v to področje, zato zajema družbeni plan predlog, da bi naj del sredstev od najemnin za obrtne lokale bil kanaliziran v te svrhe in bi se naj po predhodnem sporazumu s pristojnimi organi pri Stanovanjski skupnosti občine formiral v ta namen poseben sklad.

Družbeni plan določa med drugim smernice, ki bodo zagotovile realizacijo postavljenih nalog in to predvsem, da se s pravilno pavšalno politiko zagotovi nemoteni razvoj družbenega sektorja

(Nadaljevanje na 3. strani)

Program praznovanja 1. maja

Ptuj

V četrtek, 30. aprila 1959, ob 19.30, VELIKO PRVOMAJSKO ZBOROVANJE na Trgu Mladinskih delovnih brigad v Ptuju. Sodelujeta pevski zbor in godba DPD »Svoboda« Ptuj.

Slavnostni govor bo imel predsednik občinskega sindikalnega sveta in delegat IV. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije Jože Šegula. Po končanih govorih krene povorka s Trga MDB v Lackovo in Trstenjakovo ulico, na Srbski trg, v Bezjakovo, čez Slovenski trg v Prešernovo iz iste v Cankarjevo, preko starega mostu na Breg in z Brega na novi most, kjer se bo povorka ustavila, ker bo igrala godba.

Po končanih ognjemetih se bo povorka vrnila na Trg MDB, kjer bo zaključena slavnost v Ptuju. Nato pa bodo prireditve v Narodnem domu, Domu JLA in vseh ostalih gostinskih prostorih.

Vabimo vse delovne kolektive, prebivalce mesta Ptuja in bližnje okolice, da se udeležijo velike slavnosti na večer pred prvim majem v Ptuju, ki se prične ob pol osmih zvečer na Trgu Mladinskih delovnih brigad, in s svojo udeležbo dokažejo svojo solidarnost do delavskega razreda vsega sveta.

Prvega maja bo v Ptuju budnica, nato pa odhod sindikalnih podružnic na izlete.

Kidričevo

Na večer pred prvim majem bo v Kidričevem VELIKO PRVOMAJSKO ZBOROVANJE ob pol osmih zvečer pred Blokom 2, povezano s prvomajskim kresovanjem. Na zborovanju bo govoril predsednik sindikalne podružnice Tovarne glinice in aluminija Viktor Prelog. Nato bo rajanje, sodeluje godba DPD »Svoboda« Kidričevo. Po končanih slavnostih bo ples v restavraciji Kidričevo, ki bo vse dni praznovanja — vstop prost.

Prebivalci Kidričevega in bližnjih vasi, vabljeni!

Prvega maja bo ob petih zjutraj budnica v Kidričevem. Sindikalna podružnica Tovarne glinice in aluminija prireja številne izlete za člane delovnega kolektiva brezplačno: prvega maja v Trakoščan in Borl; drugega maja v Rogaško Slatino in Štatenberg in tretjega maja na Pohorje. Izletnike bosta vozila stalno dva avtobusa.

Majšperk

Na večer pred prvim majem bo v Majšperku veliko zborovanje. Pripravljata ga sindikalni podružnici: Tovarne volnenih izdelkov in Tovarne strojil, skupaj s SZDL in tamkajšnjimi društvi. Na zborovanju bo govoril član Občinskega sindikalnega sveta Ptuj tovariš Anton Kolenko.

Prvomajsko zborovanje bo povezano s kresovanjem in rajanjem.

F. B.

Štirideset let od ustanovitve KPJ
Spominski dnevi KPJ

Aprila do maja 1919 — delavci in kmetje v Prekmurju ustanavljajo sovjete.

1. maja 1921 — požgo fašisti ponovno Delavski dom v Trstu.

1. maja 1923 — zjutraj v Ljubljani na pobudo neodvisnih sindikatov skupen shod vseh strokovnih organizacij, razen »bernotovcev«; popoldne zabava pod Rožnikom kjer se spopadejo z Orjuno; podobne prvomajske proslave še v Trbovljah, Hrastniku, Zagorju, Kemelju in Velenju.

1. maja 1924 — neenotno praznovanje 1. maja: komunisti in socialisti organizirajo posebne proslave.

1. maja 1933 — izide prva številka ilegalnega glasila PK SKOJ »Mladi udarnik«.

1. maja 1942 — slovesen prevzem oblasti na osvobojenem ozemlju.

1. maja 1945 — osvoboditev Trsta, Gorice in Postojne.

2. maja 1937 — izlet Ljudske fronte na Tabor nad Črnučami.

2. do 4. maja 1944 — v Drvarju II. kongres USAOJ.

3. do 10. maja 1921 — občinske volitve v podeželskih občinah Slovenije; komunisti dobe večino in župana v 16 občinah.

3. (ali 5.) maja 1943 — ustanovljen na Rogu Iniciativni glavni odbor SPŽZ za Slovenijo; sestanek vodi Franc Leskošek-Luka.

4. maja 1924 — v Ljubljani pokrajinska konferenca NDSJ za Slovenijo.

5. do 6. maja 1944 — v Metliki novinarska konferenca.

5. maja 1945 — na seji predsedstva SNOS v Ajdovščini sestavljena Narodna vlada Slovenije.

7. maja 1922 — drugi deželni kongres komunistične mladine Julijske krajine.

7. maja 1943 — ustanovljen glavni iniciativni odbor ZSM.

Maja 1922 — okrog 2000 delavcev železniških delavnic v Mariboru izvaja pasivno rezistenco.

Maja 1936 — oseminštirideseturna stavka v Westnovi tovarni v Celju; delavci ostanejo v podjetju.

Maja 1940 — velika stavka stavbincev v Ljubljani in Mariboru.

Maja 1940 — izide prva številka »Dela«, organa Centralnega odbora Komunistične stranke Slovenije.

Maja 1941 — prične ponovno izhajati ilegalni »Slovenski poročevalec«.

Maja 1943 — ustanovljen Iniciativni pokrajinski odbor SPŽZ za Primorsko.

Delo komunistov v ptujski občini

(Nadaljevanje s 1. strani)

34 pri socialnem zavarovanju in zdravstvu, 79 pa v prosvetnih in kulturnih ustanovah.

Tekom letošnjih prvih treh mesecev je bilo sprejetih 67 novih članov. Na območje ptujskega komiteja je prišlo 13 članov, odšlo pa je 27 članov. Konec marca leta 1959 je bilo na območju ptujske občine 946 članov in članic, od tega 29,2 odst. žena. Večina med njimi so delavci (47), uslužbenci (16) in kmetje (3) in dijak (1). V aprilu pa je bilo sprejetih nad 100 novih članov in članic večinoma v starosti do 25 let.

Nadalje je poročala še revizijska komisija o dohodkih in izdatkih Občinskega komiteja ZKS, o plačevanju članarine ter o evidenci in statistiki članstva. Poročilo je prebral tov. Janko Vogrinec.

V diskusiji po poročilih sta se oglasila poleg delegatov tudi tov. dr. Jože Potrč v zvezi s problemi našega kmetijstva in tov. Jože Globačnik.

★

Za delegate na IV. kongres ZKS so bili izvoljeni: dr. Jože Potrč, Milko Goršič, Ivan Potrč, Jože Šegula, Jože Vrbnjak, Milica Vučak, Franc Belšak, Ivan Kranjčič, Franc Primc, Sonja Škorjanec.

★

Za člane občinskega komiteja so bili izvoljeni: Feliks Bagar, Katica Bračko, Jakob Butolen, Franc Donaj, Peter Grgič, Franc Golob, Anton Horvat, Zora Ilovar, Zvonka Kekec, Anton Kolenko, Janez Kostanjevec, Ivan Kranjčič, Jože Križančič, Anica Langus, Viktor Lešnjak, Marjan Ljubec, Janez Petrovič, Stane Perner, Anton Potočnik, Franc Primc, Jože Škrlovnik, Jože Sotlar, Avgust Stanič, Lojzka Stropnik, Jože Šegula, Ivan Veble, Janko Vogrinec, Jože Vrbnjak, Milica Vučak, Anton Žagar in Vinko Žigman.

V revizijsko komisijo pa so bili izvoljeni: Janko Vogrinec, Franc Belšak, Borut Carli, Nada Komel in Alojz Arnuš.

KOT ŽRTVE STE PADLI v borbi za nas

NAD 500 ŽRTEV JE PADLO IZ PTUJSKEGA OKOLIŠA ZA NAŠO OSVOBODITEV PRIČBČUJEMO NJIHOVE KRATKE ŽIVLJENJEPISE V POČASTITEV NJIHOVEGA SPOMINA.

(Nadaljevanje)

MEZNARIČ STANKO se je rodil 24. X. 1919 pri Lovrencu na Dr. polju v hiši industrijskega delavca in malega posestnika. Njegova mati je bila poljska delavka. Rasel je tako v polproletarski družini skupaj z bratom in sestro. Stanko je obiskoval osnovno šolo pri Lovrencu. Še otrok je moral za pastirja, ko pa je malo dorasel, je pomagal materi, ki je delala pri kmetih za drva, za oranje in drugo. Po prihodu okupatorja je Meznaričeva družina kmalu stopila v vrste OF. Brat Ivan se je povezal z Maksom Ivančičem in mu tudil pomoč pri delovanju v OF, tudi sestra in oče sta podpirala OF. Stanko je moral spomladi leta 1943 v nemško vojsko. Ko je prišel septembra na dopust, se ni več vrnil nazaj, ampak je s pomočjo brata odšel k partizanom. Dodelili so ga k Šercerjevi brigadi. Pohodov te brigade se je udeleževal do spomladi leta 1945, ko je padel na Pohorju, menda 9. 5. 1945, med zadnjimi žrtvami v borbi s sovražnikom.

NOVAKOVIČ BOŠKO se je rodil 23. marca 1925 v Zemunu. Njegov oče je bil Srb, mati pa Slovenka. Oče mu je zgodaj umrl, ko je služboval leta 1931 v Skoplju. Njegova mati se je naselila nato v Ptuju na svojem domu, kjer je Boško z bratom **Dušanom**, ki je bil eno leto starejši — hodil v šolo. Oba sta telovadila pri Sokolu, ozko pa sta bila povezana tudi s skojevci. Ob razsulu jugoslovanske vojske in vdoru okupatorja sta skupno z drugimi skojevci zbirali orožje, ki so ga odmetavali po gozdovih iz vojske vračajoči se jugoslovanski vojaki. V njun družbi je bil tudi Benjamin Sancin. Od svojega očeta sta vzela tri lovske puške, ki jih je še hranila mama. Oddati bi jih morala Nemcem, a sta jih odnesla v Mestni vrh in tam zakopala. Nemci so ju že drugi dan po prihodu zaprli in pretepli ter prisilili, da sta snemala slovenske napise po mestu. Dne 23. maja 1941 so prišli gestapovci in ju odpeljali na Borl. Od tam sta odšla 13. julija v Arandjelovac, nato pa zopet dalje. V Kruševcu so ju zaprli za tri dni. Mati je samovoljno odšla za otrokoma v Srbijo, kamor so odselili tudi njene starše. S težavo so dobili vsi dovoljenje, da se naselijo v Zemunu, kjer je imel oče svojo hišo. S fantoma je prišel na njihov dom prijatelj Lipko Ribič iz Ptuja, ki je izgubil starše. Vsi trije so delali v tovarni Ikarus. Povezali so se z NOP in dobavljali iz tovarne material za partizane, ki so ga zbirali delavci. Žal so to delo prekinili ustaški agenti, ki so odkrili sodelavce NOP. Dne 19. avgusta 1942 so aretirali 42 mladincev. Iz Zemuna so jih odpeljali v Vukovar, kjer so jih ustrelili 23. avgusta 1941. Smrt mladih borcev za osvoboditev so ustaši javili z letaki, ki so jih metali z letala.

★

OPOMBA: v eni izmed prihodnjih številk bomo objavili ganljivo pismo matere obeh Novakovičev, ki ga je poslala Obč. odboru ZB NOV v Ptuju, v katerem opisuje v pretresljivih besedah pot izseljenke in izgubo dragih sinov.

Majski dnevi v času okupacije

(Po muzejski kroniki)

Leta 1941

Osemnajst let je od tistih dni, zelo temnih dni naše narodne zgodovine, zelo temnih v zgodovini človeške zgodovine. Pravzaprav neradi obujamo spomine na dogodke, ki so nas s tako krutostjo pretresali, na dogodke, ki so trgali slovenskemu narodu tisto, kar je ustvarjal v stoletjih svoje zgodovine — njegovo kulturo, še več, nemški fašistični okupator je hotel uničiti naš narod. Čeprav so spomini na majske dni v Ptuju in njegovi okolici nad vse težki, vendar je iskra upora proti nacističnemu okupatorju, ki se je že leta 1941 razgorela v mogočen plamen, tista svetla luč, ki jo je v temnih dneh brezupa prižgala Komunistična partija in je svetila ter vodila ljudstvo v borbo za narodni obstoj in za boljšo bodočnost jugoslovanskih narodov. Že maja 1941 so v muzejski kroniki zabeleženi prvi začetki upora proti okupatorju v Ptuju in ptujskem okraju, ki so dvigali duha v fašistične spone uklenjenega slovenskega naroda.

Ta majski začetek narodnoosvobodilnega boja leta 1941 se je razvijal v nadvse težkih okoliščinah. Prvi zavedni Slovenci so že od 1. maja dalje čakali na Borlu na transport v Srbijo ali na Hrvatsko. Vsi ptujski zapori so bili prenapolnjeni: v Prešernovi ulici, pri »Lenartu«, v kapucinskem samostanu. Okupator je že pripravil vse za zaplembo slovenskega premoženja. Zaradi aretacij so bile razredčene vrste najzavednejših Slovencev, ki bi bili pripravljeni na sodelovanje v narodnoosvobodilni borbi. Le nekaj komunistov se je spretno izmikalo aretaciji. V takih okoliščinan je prišel v začetku maja v Ptuj Miloš Zidanšek, član Pokrajinskega komiteja KP za Štajersko, in sklical sestanek Okr. komiteja KP za ptujski okraj. Na tem sestanku je poročal o ustanovitvi OF slovenskega naroda in dal navodila za ustanovitev OF v ptujskem okraju. Proti koncu maju so poklicali v Maribor Sagadina Zvonka, od koder je moral v Ljubljano po navodila za organizacijo OF. Sestal se je s Tonetom Tomšičem, ki mu je naročil, da naj zajame OF vse zavedne Slovence ne glede na politično pripadnost, naj se snujejo partizanske edinice in izvršujejo sabotažne akcije. Sagadin Zvonko se je vrnil v Ptuj z ilegalno literaturo. Pred okupatorjem se je skrival pri Lacku, Krambergerju in Anželu. Junija so z organizacijo OF nadaljevali: Lacko, Osojnik, Kramberger, Voda Leopold, Sagadin Zvonko, Peršon in drugi.

LETA 1942

Na dan 1. maja je zaplapolala na najvišjem drevesu na Panorami v Ptuju rdeča zastava v znak, da socialistična misel kljub terorju nacističnega okupatorja — ni strta. Zastavo je sešila po posredovanju komunista Peršona Franca prvoborca, njegova žena Peršon Marija. Obesila pa sta jo na predvečer prvega maja mladinca Hrenič Ivan in Zavec Karel. — Mladinci so po mestu raztrosili letake in rdeče zastavice.

Dan pred 1. majem je dobila hrabra partizanska skupina »Prva slovenjegoriška« ali »Lackova četa« rdečo zastavo, ki jo je sešila Sagadin Ženka in jo prinesla na Desternik do Rajšpa. Puška in bajonet sta postala drog zastavi. Hranil jo je Sagadin Zvonko, pozneje pa Osojnik, ko je odšel Zvonko Sagadin v Haloze, da pripravi v Halozah teren za premestitev partizanske skupine iz Slovenskih goric, kjer je napadala nemške postojanke.

Na koncu maja je sklical Jože Lacko, organizator OF v ptujskem okraju sestanek pri Osojniku v Desancih. Po drugi uri ponoči so se vračali domov bratje Reši. Pri mostičku v Svetincih so naleteli na dva nemška orožnika z Desternika. V spopadu je bil orožnik Zupan ranjen, drugi je odhitel po pomoč. Med spopadom je eden izmed Rešev izgubil klobuk. Nemci so menili, da je Osojnikov. Drugi dan so spraševali šolarje, če poznajo, čigav je klobuk.

Maja 1942 so se sestali aktivisti v Trnovski vasi v starem opuščenem vojaškem bunkerju. Zbrali so se Lacko, Toplak, Trančar, Osojnik, Kramberger in Kukovec. Sestanek je vodil Lacko. Sestanku se je udeležilo še kakih 20 zavednih Slovencev iz okolice.

Dne 24. 5. 1942 je bil tudi sestanek v osamelem bunkerju ob cesti Vintarovci — Trnovska vas. Na sestanku je govoril Kramberger Franc o konspiraciji in o izdaji, s katero so zapisani smrti izdani sodelavci OF. Lacko je govoril o problemu borbe in o ideoloskem značaju partizanstva.

Dne 24. maja so napadli borci »Lackove čete« občino v Vitomarcih, kjer so odnesli živilske karte in pisalni stroj. Zelo so poškodovali tudi gledališko dvorano, ki so jo Nemci pripravili za proslavo.

V makolskem predelu je bilo v tem času organiziranih 50 ljudi v OF. Inž. Hribernik je prinašal iz Maribora literaturo OF, kakor tudi Jože Novak ter Franc Šoba. Zbirali so orožje in municijo preko vermanov, kjer so bili člani OF. Žal je bila ta skupina avgusta izdana.

Zelo aktivna pomočnica sekretarke Okr. komiteja KP za ptujski okraj Mime Kovač-Barčke je bila v tem času Olga Meglič — delavka, doma na Vičavi v Ptuju. Vsak trenutek je bila pripravljena sprejeti kakršnokoli, še tako naporno nalogo. Prepeljala je večkrat partizane z leve strani Drave od Vičave na Hajdino, zbirala je po mestu med zanesljivimi Slovenci krušne karte in druge potrebščine za prvoborce. V njeni hiši so imeli člani KP in OF pogosto sestanke. Žal je ta odlična žena padla v roke okupatorju po bitki pri Mostju in dala svoje življenje kot talka.

V bolnišnici v Ptuju sta bili vedno pripravljeni pomagati prvoborcem in političnim pripornikom sestri Erika in Flora ter zdravnik dr. Rakuša.

MAJ LETA 1943

Po katastrofi, ki je zadela OF v ptujskem okraju leta 1942 po bitki pri Mostju 8. avgusta s številnimi aretacijami, streljanjem talcev in deportacijami v nemška taborišča — je bilo narodnoosvobodilno gibanje v Ptuju skoro zadušeno. Tako je mesec maj leta 1943 potekel še v tihih pripravah na novo organizacijo OF, na katero so mislili redki člani OF, ki ji okupatorjeva roka ni dosegla. Pri nemškem stavbeniku Denggu je delal mladi Luter Rudi, ki je vzdrževal zvezo z Mariborom preko šoferja poštnega avtobusa Korenjaka. Iz ptujske bolnišnice so prav tako spravljali še material za partizane v Savinjsko dolino in na Pohorje. V ljudeh pa je bil še poplah zaradi okupatorjevih zločinov. Toda majske vesti z ruskih bojišč so bile pomirljive in razveseljive; prav tako vesti o bombnih napadih zahodnih zaveznikov na nemška mesta. Nemci so v Ptuju in okolici organizirali prvomajske parade, v katerih je sodelovala mladina. Iz nemške vojske so uhajali domači mobiliziranci in se pridruževali partizanom na Pohorju. Med njimi sta bila na Pohorju Golob Milko-Jožko iz Zlatoličja in Belšak Franc-Tone iz Muretinc, ki sta v jeseni t. l. prišla v ptujski okraj na pomoč organizatorjema OF — Žnidariču Tonetu-Štefanu in Praprotnik Cvetki-Štefki. Iz tehnike »Mernik« s Pohorja je prišel v ptujski okraj prvomajski tisk, ki je zavednim Slovencem vlival pogum za nove napore za osvoboditev.

LETA 1944

Maja nadaljujeta z delom dve tajni tiskarni OF: v Muretincih pri Čuš Julijani in v Rotmanu pri Vičarjevih. Majske številke »Slovenskega poročevalca« in drugih časopisov krožijo že iz domačih tiskarn po Ptujskem polju, Slovenskih goricah, Halozah in Dravskem polju poleg tiska, ki prihaja še s Pohorja.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Prvi maj od leta 1891 dalje

Na kongresu Internacionale avgusta 1891 v Bruslju so nemški in angleški predstavniki predlagali, naj delavci proslavljajo svoj praznik prvo nedeljo v maju, ker delodajalci nedeljskim proslavam ne bi toliko nasprotovali. Nekateri delegati so se uprli tej zahtevi. Ob koncu je kongres sprejel kompromisno resolucijo:

»Prvi maj je skupni praznik vseh dežel, s katerim naj delavci manifestirajo enotnost svojih zahtev in svojo solidarnost. Ta praznik naj bo dan počitka, razen če tega ni mogoče izvesti zaradi pogojev v posamezni državi«.

S to resolucijo so se strinjali tudi voditelji angleške in nemške socialdemokratske stranke. Nemci so celo obljubili, da bodo organizirali proslave prvega maja, potem pa so na to obljubo pozabili in leta 1892 organizirali manifestacije prvo nedeljo v maju. To oportunistično stališče nemških socialnih demokratov je otupilo ost prvomajskih proslav in hudo škodovalo proletarski solidarnosti.

Prvi maj leta 1893 so v Evropi proslavljali manj revolucionarno kot prejšnja leta. V Londonu se je število manifestantov zmanjšalo na polovico. V Franciji in Belgiji so organizirali nekaj proslav, ki pa niso bile tako pomembne kot prejšnje. Le na Avstrijskem so delavci množično prišli na ulice in zahtevali uvedbo osemurnega delovnega dne.

Avgusta 1893 je bil v Zürichu kongres II. internacionale. Vodja nemških socialnih demokratov August Bebel je na tem kongresu zagovarjal stališče, da bi v Nemčiji prvomajske proslave terjale preveč žrtev, rezultati pa bi bili majhni. Vodja avstrijskih socialnih demokratov Viktor Adler je Bebla ostro grajal in se zavzel za enotno prvomajsko akcijo vsega proletariata. Kongres je ob koncu odobril dvolično resolucijo bruseljskega kongresa in ji dodal:

»Socialna demokracija vsake dežele je dolžna, da se bori za 1. maj kot dela prost dan, in sicer: proslava 1. maja kot dneva boja za osemurni delovni dan naj bo istočasno tudi manifestacija trdne volje delavskega razreda, da s socialno revolucijo odpravi razredne razlike in tako hodi po poti, ki vodi do miru v vsaki deželi in do svetovnega miru.«

Po kongresu v Zürichu se položaj ni bistveno spremenil. Prvomajske proslave so v večini dežel organizirali mirno; izogibali so se stavkam in spopadom pa tudi revolucionarnih zahtev proletariata niso radi omenjali. Boj za osemurni delovni dan je izgubljal politično ost.

V prvih letih dvajsetega stoletja so se v Evropi in Ameriki tako povečala razredna nasprotja (buržoazija se je tedaj že pripravljala na vojno) da so prvomajske proslave kljub opoštunizmu voditeljev nekaterih strank II. internacionale postajale vedno bolj revolucionarne.

Leta 1900 so se tudi na ulicah ruskih mest pojavili prvomajski sprevodi. Policaji so jih skušali razgnati in v mnogih mestih je prišlo do spopadov. Veliko delavcev so aretirali, skoraj vse, ki so sodelovali v teh sprevodih, so odpustili. Leto dni kasneje pa so ruski delavci spet demonstrirali. Lenin je skrbno pripravljal prvomajske demonstracije. V pismu, ki ga je aprila 1902 poslal Severni zvezi, je med drugim napisal:

»Potrebno je dodati, da mora prvi maj postati pri nas demonstracija proti absolutizmu z zahtevami po politični svobodi. Ni dovolj poudarjati le internacionalni pomen praznika, potrebno je združiti z njim tudi boj za najosnovnejše nacionalne politične zahteve.«

V začetku tega stoletja se je središče revolucionarnih idej in dejanj, ki se je v prejšnjem stoletju selilo iz Francije v Nemčijo in Anglijo ter spet nazaj, začelo prenašati v Rusijo, ki je po besedah Kautskega »sprejela z Zahoda toliko revolucionarne pobude,« da je že bila »tudi sama pripravljena služiti Zahodu kot izvor revolucionarne moči.« Obenem s tem zgodovinskim procesom in tudi s hitro rastjo imperialističnih teženj finančne oligarhije in monopolov pa so se v številnih socialdemokratskih strankah vedno bolj uveljavljale oportunistične težnje, ki so prišle do izraza tudi na amsterdamskem kongresu Internacionale.

Na kongresu v Amsterdamu (avgusta 1904) so oportunisti nastopili proti prvomajskim stavkam in skušali spremeniti prvi maj v »mirno demonstracijo« v nekakšen izletniški dan. Revolucionarji so nasprotovali njihovim poizkusom (zlasti se je uveljavila Roza Luxemburg) in zahtevali, naj proletariat proslavlja prvi maj z bojem za svoje politične in ekonomske pravice. Njim gre zasluga, da je amsterdamski kongres sprejel resolucijo o prvem maju, ki je bolj revolucionarna od prejšnje, čeprav lahko v njej še vedno najdemo nekaj starega oportunističnega duha.

To je bil zadnji kongres II. internacionale, ki je obširneje razpravljal o prvomajskih proslavah. Po njem se je spor med oportunističnimi in marksističnimi skupinami v socialnodemokratskih strankah še bolj zaostril in marsikaj se je zgodilo, da so delavci na prvega majnika dan demonstrirali in stavkali kljub prepovedi socialdemokratskih voditeljev.

*

Ob začetku prve svetovne vojne so voditelji nekaterih največjih strank II. internacionale — v skladu s svojimi splošno znanimi pogledi na to svetovno morijo — ukinili tudi prvomajske proslave. Pred prvim majem 1915. leta je Centralni komite nemške socialnodemokratske stranke izdal proglas, v katerem je pozval delavce, naj ne proslavljajo prvega maja. Centralni komite francoske socialistične stranke je obljubil buržoaziji, da delavci prvega maja ne bodo demonstrirali. Podobno so storili tudi angleški laburisti. Tako so tri največje stranke II. internacionale zamenjale borbena gesla prvega maja s taktiko razrednega miru in sodelovanja z buržoazijo. Le ruski socialisti (in nekatere skupine revolucionarnih marksistov v zahodnoevropskih deželah, zlasti Karel Liebknecht in Roza Luxemburg) so hoteli tudi v vojnem obdobju ohraniti revolucionarni pomen prvega maja in dosledno izvajati taktiko spreminjanja imperialistične vojne v državljansko vojno, ki naj bi se končala z zmago proletariata v vseh vojskujočih se državah.

Prvomajske proslave, ki so jih med prvo svetovno vojno organizirali ruski socialisti in revolucionarni elementi v ostalih evropskih deželah, so razkrivale ozadje imperialistične vojne, mobilizirale proletariat za boj proti vojni in buržoaznim vladam, obenem pa so tudi že celile rane, ki so jih mednarodnemu delavskemu gibanju zadali oportunistični socialnodemokratski voditelji.

Zmagovita oktobrska revolucija in revolucionarni dogodki, ki so jl sledili, so vtisnili svoj pečat tudi prvomajskim proslavam. Na ustanovnem kongresu III. internacionale spomladi 1919 so sklenili:

»Komunistična Internacionala prevzema v svoje roke organizacijo proslavljanja prvega maja.«

Istega leta je Lenin dejal:

»Ni se samo pri nas spremenila slika proslavljanja prvega maja. V vseh deželah so delavci stopili na pot boja proti imperialistu. Osvobojeni proletariat zmagoslavno proslavlja svoj dan, svobodno in odkrito, ne samo v sovjetski Rusiji, ampak tudi v sovjetski Madžarski, sovjetski Bavarski... V vseh velikih proletarskih središčih govore delavci o pomenu sovjetske oblasti in o bližnji zmagi proletariata.«

V tistih revolucionarnih letih je delavsko gibanje res odločno nastopilo proti izkoriščanju in nasilju buržoazije. Delavci so z množičnimi revolucionarnimi akcijami prisilili kapitaliste, da so popustili in sprejeli mnoge njihove zahteve. V številnih deželah so uzakonili osemurni delovni dan. S tem je bila izpolnjena dolgoletna težnja delavskega razreda. Toda proletariat je zahteval že veliko več: popolno svobodo organiziranja, nacionalizacijo najvažnejše industrije, priznanje pravice neposrednega sodelovanja in kontrole v gospodarstvu, uvedbo širokega sistema socialnega zavarovanja, zvišanje mezd itd. Razen tega so delavci tudi zahtevali, naj vlade takoj umaknejo intervencijske čete iz sovjetske republike.

Leta 1919. Francoska vlada je že 20. aprila poklicala v Pariz številne vojaške enote. Policija je zaprla nad sto delavskih voditeljev. Pariški delavci pa prvega maja le niso delali. Iz poročila pariške prefekture je razvidno, da je bilo v spopadih ranjenih 428 policajev.

Leto 1920. V Angliji je stavkalo več milijonov delavcev. Samo na zborovanjih v Londonu se je zbralo nad milijon ljudi. V Franciji pa je stavkalo 220 tisoč železničarjev, ki so se vrnili na delo šele 28. maja.

V naslednjih letih se je prebudila Azija. Leta 1924 so bile na Japonskem množične prvomajske demonstracije. Leta 1925 in 1927 je na Kitajskem proslavljalo prvi maj več milijonov delavcev in revnih kmetov.

V letih svetovne gospodarske krize, ko so delodajalci odpustili ogromno delavcev in ko so milijoni od lakote umirali, je proletariat proslavljal svoj praznik v ostrih spopadih z izkoriščevalskim razredom.

*

Hitler je prišel na oblast januarja 1933. Nemško delavsko gibanje se je znašlo pred fašistično nevarnostjo nepripravljeno, nesposobno za boj. Marca 1933 je Hitler z volitvami, ki jih je spremljalo nasilje, utrdil svojo diktaturo. Nekaj tednov kasneje je spremenil prvi maj v »nacionalni dan dela«, dan sodelovanja med razredi.

Nemški socialni demokrati so v svoji zaslepljenosti pozdravili to Hitlerjevo odločitev in pozvali člane svojih sindikatov, naj proslavljajo prvi maj tako, kakor je ukazala vlada. Socialni demokrati so res sodelovali v nacistični paradi. Že 2. maja pa so nacisti vdrli v domove sindikatov, zaplenili sindikalno imetje, zaprli sindikalne voditelje in razpustili sindikate.

V zadnjih predvojnih prvomajskih proslavah je proletariat glasno opozarjal na grozečo fašistično nevarnost in podpiral španske revolucionarje, ki so se bojevali proti fašizmu. Prvomajski proglasi Kominterne, ki je zadnja leta svojega obstoja le z veliko težavo sledila spremembam v sovjetski zunanji politiki, pa so ustvarjali precejšnjo zmedo v delavskem gibanju. To se je pokazalo zlasti po sovjetsko-nemškem paktu, ki ga je Kominterna na vse pretege hvalila še celo tedaj, ko so nacisti že stali v Franciji in ko so avstrijski, poljski in češki delavci že okusili strahote nacističnega terorja.

Kmalu po vojni so v številnih državah (v katerih je proletariat premagal izkoriščevalske razrede, ali pa so se socialistični elementi tako okrepili, da buržoazija ni mogla več zatreti razvoja), proglasili prvi maj za državni praznik, za praznik vseh delovnih ljudi. To se je leta 1945 zgodilo razen v naši državi tudi v vseh vzhodnoevropskih državah, leta 1947 na Norveškem in v Indoneziji, leta 1948 v Burmi, leta 1949 na Kitajskem.

V deželah s socialističnimi ali naprednimi vladami, kjer so proglasili prvi maj za državni praznik, so prvomajske proslave postale simbol ustvarjalne moči delavskega razreda, njegovih uspehov in svetlih perspektiv. Pa tudi v ostalih deželah, kjer se proletariat še vedno bojuje za uresničenje svojih osnovnih zahtev, je bilo v povojnem obdobju manj ostrih spopadov, kajti delavski razred je že skoro v vseh deželah postal tako močna družbena sila, da se mu buržoazija ne upa več nasprotovati s takšnim nasiljem kot pred zadnjo vojno.

V deželah, kjer so fašistični in diktatorski režimi prepovedali prvomajske proslave (Španija, nekatere latinskoameriške dežele itd.) pa proletariat proslavlja prvi maj z ogorčenimi spopadi s fašističnimi, veleposestniškimi in drugimi izkoriščevalskimi režimi.

Stara prvomajska gesla so danes že marsikje zastarela. Osemurni delovni dan je postal stvarnost. Delavci proslavljajo svoj praznik z bojem za večje ekonomske in politične pravice. Nizozemski sindikati so na primer v prvomajskem proglasu leta 1946 zahtevali industrijsko demokracijo, zakonsko priznanje letnega dopusta, zboljšanje pokojninskega zavarovanja. Leta 1947 je Splošna federacija dela Belgije zahtevala razen zvišanja mezd tudi »soodločanje na vseh stopnjah gospodarske dejavnosti.« Istega leta so danski sindikati govorili o zboljšanju zakona o plačanem letnem dopustu in o sodelovanju delavcev v upravljanju gospodarstev. Leta 1952 so sindikati Zahodne Nemčije zahtevali v svojem prvomajskem proglasu uvedbo štirideseturnega delovnega tedna. Predsednik burmanskih sindikatov U Ba Še je leta 1954 govoril na prvomajskem zborovanju o postopni uvedbi delavskega uveljavljanja v Burmi.

Zanimivo je, da v skoro vseh prvomajskih proglasih nacionalnih sindikatov zasledimo zahteve o postopni uvedbi delavskega samoupravljanja, ki so vsako leto bolj odločne. Takšnih zahtev pa doslej še niso zapisali niti v prvomajske proglase Svetovne sindikalne federacije niti v proglase Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov, čeprav so v mnogih državah že ustvarjeni pogoji za široko sodelovanje delavcev v upravljanju gospodarstva.

J. V.

Maja delajo že skoro v vseh vaseh ptujskega okraja odbori OF, ki se sestajajo, pridobivajo nove člane, zbirajo material za partizane.

Dne 18. maja 1944 je odšel Milko Golob-Jožko zaradi navezovanja stikov z Zagorsko brigado — na obisk v to brigado. Po njegovi vrnitvi so za povezavo vojnih formacij NOV osnovali TV postaje, ki so bile v službi relejnih linij. Tako so se formirale v ptujskem okraju tele postaje: 14 TV, 8 TV, 17 TV in 15 TV.

Meseca maja je doživel hud udarec *Haloški vod* partizanov — terencev, ki so prišli v Haloze aprila z namenom politične propagande OF. Nemci so 25. maja obkolili bunker v gozdu pri Sestržah, kjer so si partizani uredili zaklonišče. Še eden bunker so zgradili pri Črešnjevcu. V borbi je padlo osem partizanov, enega pa so ujeli. Izdal jih je mlad fant, ki se je vrinil v njihove vrste z imenom Branko.

LETA 1945

Mesec maj leta 1945 je prinesel po štirih letih borbe in trpljenja osvoboditev slovenskemu narodu. Vendar so še prve dni maja padle zadnje žrtve v cvetu svojih let, ki jih je okupator ustrelil pod Pohorjem.

Dne 8. maja 1945 pravi vojno situacijsko poročilo, da se umika 3. bataljon nemške vojske iz Ormoža. Po Jiršovski cesti krije topništvo umik. Dne 2. maja je 42 voz Kozakov odšlo iz Ormoža proti Ptuju in Mariboru. Dne 7. maja se umikajo Nemci po vurberški cesti. V Ptuju je ukazal gestapo policistom, da do tretje ure izpraznijo mesto: kasarne, orožniške postaje v Ptuju in okolici.

Osmega maja zapuste mesto zadnje nemške čete, ki porušijo oba mostova. Haloška četa pregleduje teren okoli Lovrenca, kjer je naletela na umikajoče Čerkeze. Zaradi premoči sovražnika se Haloška četa umakne. Čerkezi so nadaljevali pot. Haloška četa ščiti člane OOOF in KP. Dne 10. maja prispe Haloška četa v Ptuj. »Nepremagljive nemške vojske« ne najde več. Tudi bolgarski oddelki, ki so zasledovali nemško vojsko, so iz mesta že odšli proti Mariboru.

Dne 10. maja prispejo v mesto oddelki KNOJ, ki prevzamejo vojaško komando, Okrajni odbor OF in krajevni odbori OF prevzamejo upravno-politično oblast. Po navdušenem praznovanju osvoboditve v vseh krajih ptujskega okraja je prebivalstvo pod vodstvom ljudske oblasti in KP nastopilo pot obnove v vojni težko prizadete domovine in pot v socialistično izgradnjo družbenih odnosov.

Haloška četa se 22. maja razformira v četo Ljudske milice, ki se okrepi z novimi močmi z nalogo, vzdrževati javni red.

V. Ro

— — —

Naš KOMENTAR

Z izvolitvijo novega predsednika republike LR Kitajske Liju Šao Čija so presenetili ves svet. Liju Šao Či je bil doslej podpredsednik kitajske KP in predsednik odbora vsekitajskega kongresa. Čeprav so ga na Kitajskem vedno sodili za drugo osebnost po Mao Ce Tungu, niso pričakovali, da bo postal predsednik, pač pa so pričakovali, da bo novi predsednik Ču En Laj.

Tibetanski problem je dobil na vsekitajskem zasedanju nov prizvok, ker so delegati in govorniki zelo ostro napadali Indijo. Nehru je na njihove trditve odgovoril samo s tem, da so izjave neodgovorne in da kažejo na zaostrovanje hladne vojne. Položaj pa v Tibetu ni tako zaostren, pač pa kažejo nanj zahodni časopisi in sami Kitajci s stalnim ponavljanjem napadov na Indijo.

Še slaba dva tedna sta do sestanka zunanjih ministrov Zahoda in Vzhoda, kljub temu pa na Zahodu še niso izdelali enotnega načrta za konferenco. Tako stanje nam ne more nuditi upanja, da bi poskušali doseči na konferenci v Ženevi uspehe, kajti izkušnje kažejo, da zagovarjajo ljudje na konferencah, če pred tem niso dosegli enotnosti, najbolj nemogoča stališča, da bi s tako taktiko izvabili iz nasprotnika vse in si na osnovi tega potem ustvarili načrt. Zaradi neenotnih stališč bo položaj na konferenci precej neprijeten, kajti sovjeti so znani kot izredno spretni diplomati, posebno ker bodo poskušali zabiti klin med zahodne zaveznike.

Alžirske občinske volitve, ki so jih zaključili pretekli teden kažejo, da Alžirci ne odobravajo francoskega načrta, po katerem naj bi kolonija ostala še naprej kolonija. Udeležba je bila izredno nizka, čeprav so volilne skrinjice prevažali vojaki. Poročajo celo, da so v mnogih vaseh vojaki hodili od hiše do hiše in naganjali prebivalce na volišča. Neki desničarski novinar je imel v zvezi z volitvami še toliko morale, da je povzdigoval demokratično volilno pravico, ki so jo dobili Alžirci kot prvi kolonialistični narod. Kakšen cinizem, posebno ker vsakdo ve, da je od deset milijonov Alžircev nad milijon v koncentracijskih taboriščih. Nekateri celo navajajo, da so internirali 1,9 milijona domačinov. To je skoraj petina prebivalstva! In če je petina internirana, kje je potem demokracija in volja za sodelovanje.

Te dni prihajajo iz Paname vesti o demonstracijah, »invaziji« nekaj deset neznancev na panamsko ozemlje in podobno. Z vsemi temi akcijami naj bi zrušili sedanji režim. V tej notranji nesigurnosti ne gre za diktaturo, kot je bila v Venezueli ali Kubi, pač pa hočejo nekateri krogi hitreje doseči boljše pogoje na Panamskem prekopu. Država Panama je leta 1903 prodala ZDA koncesije za gradnjo prekopa in takrat so za »vse čase« sklenili, da bo pas ob kanalu v ameriškem upravljanju in da bodo Panamci dobili letno določen odstotek dobička.

Sedaj zahtevajo, da razdelijo dobiček na pol. Poleg tega so tudi neurejene razmere na samem prekopu, kjer domači delavci nimajo enakih pogojev kot Američani. V prerivanju so nekateri celo zahtevali, da kanal nacionalizirajo. Sprememba bo potrebna, ker drugače se lahko ponovi sueški primer.

Predsedniki delavskih svetov o raznih vprašanjih

Delavski svet in življenjski standard

Gornje vprašanje smo postavili predsedniku delavskega sveta Tovarne avtoopreme, Ptuj, tov. Ludviku Frasu. Odgovoril je:

Pod tem vprašanjem razumem dvoje: koliko v okviru proizvodnje v naši tovarni prispevamo k dvigu standarda v državi na splošno in drugo, koliko od ustvarjenih sredstev gre za izboljšanje življenjske ravni delavcev v našem podjetju.

Kar se tiče prispevka našega podjetja za dvig življenjske ravni v državi oziroma za kritje splošno državnih potreb, imam občutek, da je ta prispevek precejšen. Iz lanskoletnega dohodka podjetja je bilo odvedenih v razne družbene sklade okoli 68 milijonov dinarjev. Menim, da je to precej, če upoštevamo, da se kot industrijsko podjetje šele razvijamo. Preden smo začeli proizvajati avtomobilsko opremo, je skupnost morala isto v inozemstvu drago plačevati z deviznimi sredstvi, ta sredstva pa sedaj lahko uporabi za plačevanje uvoza potrošnih dobrin. Tako je naš prispevek k dvigu življenjskega nivoja v državi na splošno še precej višji, kakor je omenjenih 68 milijonov dinarjev.

Sedaj pa še k drugemu. Delavski svet v našem podjetju, podobno kot v drugih podjetjih, ne more po lastni pobudi tako prispevati k dvigu življenjskega standarda svojih delavcev, kakor bi to želeli. V skladu skupne potrošnje bomo letos lahko dali največ dva milijona dinarjev, kar bo porabljeno v glavnem za nakup stanovanj, za štipendije, razne nujno potrebne tečaje in drugo. V tem pogledu smo precej na slabšem kakor lani, ko smo lahko dali sindikalni podružnici 500.000 dinarjev za letne dopuste članov kolektiva.

Delavski svet se trudi omogočiti razdeljevanje toplih obrokov med delom, kar delavci zelo želijo. To vprašanje bomo skušali rešiti skupno s kakšnim drugim podjetjem. Predvidevamo, da si bomo v prihodnjih dveh letih vsaj do neke mere uredili razmere v proizvodnji, nabavili še nekaj strojev in uredili prostore, da bomo potem laže dali nekaj več za dvig življenjskega nivoja članov našega kolektiva.

Ob zaključku naj omenim, da je našlo v podjetju v zadnjih letih ugodno zaposlitev okoli 200 ljudi, v glavnem Ptujčanov, ki so morali prej iskati zaposlitev drugod. Upamo, da bomo v bodoče ustvarili pogoje za solidden zaslužek še večjega števila ljudi.

Delavski svet in žena v proizvodnji

Gornje vprašanje smo zastavili predsedniku delavskega sveta v Tovarni perila »Delta« Ptuj tov. Francu Haužarju. Odgovoril nam je:

V tovarni perila »Delta« je pri 320 skupno zaposlenih 80 odstotkov žena. Na prvi pogled bi se res lahko pojavilo vprašanje, kako reševati vprašanje žena v proizvodnji. Toda če upoštevamo, da je naša zakonodaja v tem vprašanju zakonito uredila skoraj vsa vprašanja v odnosih med ženo in proizvodnjo in podjetjem, kaj posebnega ne preostaja, kar bi moral reševati delavski svet po svoji iniciativi.

V našem podjetju je delo v veliki večini normirano, nočnega dela ni, ker delamo v dveh izmenah, v prikrojevalnici pa celo v eni izmeni. Vsi zaposleni imamo med delovnim časom polurni počitek ter priložnost za nabavo malice v bifeju podjetja. V delavskem svetu pravkar razpravljamo o uvedbi toplega obroka za zaposlene, ki bi vsaj v zimskem času bil res potreben. V tem pogledu so velike težave zaradi pomanjkanja za to potrebnih prostorov. Zelo tesni so tudi prostori, kjer se odvija največ dela, v šivalnici. Zaradi prenatrpanosti je v tem prostoru slab zrak, kar ne vpliva ugodno na zdravstveno stanje šivilj. V neki meri je to vzrok nekoliko prevelikega števila kratkotrajnih obolenj žena, ki padajo v breme podjetja in kar predstavlja za naše podjetje resno vprašanje.

Nekaj žena iz našega kolektiva je v našem podjetju že dočakalo upokojitev. Delavski svet razmišlja o tem, kako bi starejšim delavkam v času, ko začne padati njihova storilnost, nadomestil razliko v zaslužku. Čeprav o tem še ni konkretnega sklepa, so izgledi, da bo to rešeno v korist delavk, ki so svoje sile pustile v podjetju.

Delavski svet in osnovna org. ZK

Predsedniku delavskega sveta Industrije kovinskih in lesnih izdelkov v Ptuju smo zastavili vprašanje: Delavski svet in osnovna organizacija ZK v podjetju.

Predsednik delavskega sveta tovariš Vrbnjak in sekretar osnovne organizacije ZKS tov. Malek sta skupno odgovorila:

V našem podjetju obstaja osn. organizacija šele dobro leto. V vsem tem času je bil odnos delavskega sveta do osnovne organizacije in obratno dober. Večkrat se je zgodilo, da je osnovna organizacija v določenih vprašanjih globlje ocenila trenutno situacijo v podjetju ter vnašala v delavski svet brez vsakega vsiljevanja dalekovidnejše koncepte. Kolektiv je znal pravilno oceniti takšno prizadevanje osnovne organizacije, posebej ko je šlo za ureditev najvažnejših vprašanj podjetja ob koncu preteklega leta. Sploh je v podjetju trenutno težavna situacija zaradi pomanjkanja vodilnega kadra in zaradi slabe komerciale v preteklih mesecih. Kljub takšnemu stanju pa je delavskemu svetu in osnovni organizaciji uspelo obdržati disciplino v podjetju, proizvodnja se je povečala in bi sploh ne bilo težav, če ne bi ljudje, ki so odšli, pustili tako negativno dediščino. Tudi sedanje težave so rezultat njihovega dela, vendar smo trdno prepričani na osnovi sposobnosti kolektiva in povpraševanja po naših izdelkih, ki jih je treba le predstaviti tržišču in ne bo strahu, da ne bi bili prodani, da bo stanje v podjetju že v naslednjem letu mnogo mnogo boljše.

Zahvaljujoč se taki podpori osn. organizacije delavskemu svetu v tako težavni situaciji in razumevanju kolektiva vsega, kar sta mu razložila delavski svet in osnovna organizacija, je podjetje prebrodilo najtežavnejše obdobje, ko so mu posameznik že napovedovali razsulo, se utrdilo in je na tem, da se hitro okrepi. Vsekakor pa bo potrebno ozko sodelovanje med delavskim svetom in osnovno organizacijo ZK in sindikalno podružnico, ki se je tako izkazala doslej, ohraniti tudi v prihodnje.

Razstava starih glasbil v ptujskem muzeju

Naš muzej je znan zaradi izredno bogatih arheoloških in kulturnozgodovinskih zbirk. Del kulturnozgodovinskih zbirk so tudi stara glasbila. Obiskovalci grajskega muzeja so sicer lahko opazili to ali ono staro glasbilo med ostalimi razstavljenimi predmeti, vendar lahko šele sedaj pravilno ocenijo te zbirke, ko je razstavljena v primernem razstavnem prostoru, kakršen je baročni refektorij v muzejskem poslopju. Ptujska zbirka starih glasbil je zaradi kvalitete števila razstavljenih glasbil, precej pomembna, ker je menda edinstvena v naši državi. Zbirka se sicer ne more primerjati z onimi mnogo bogatejšimi v Parizu, Londonu, Berlinu, Münchenu, Nürnbergu, Salzburgu, Florenci in drugih kulturnih centrih, vendar je omembe vredna, ker so slične muzejske zbirke zelo redke. Povod za preglednejšo razstavo glasbil je dala letošnja proslava 40. obletnice slovenske glasbene šole v Ptuju. Razstavo je aranžiral Drago Hasl, odprl pa jo je 5. aprila predsednik Zgodovinskega društva Karel Šepec.

Preglednost zbirke pride do izraza v smiselni razporeditvi glasbil v treh vitrinah in v ostalem prostoru po skupinah: godala, brenkala, pihala in tolkala. Tu naj omenimo le nekaj redkih primerkov. Med godali so tri redka glasbila iz rodbine viol, viola d'amore, ročna viola, violina, predhodnica današnje in mali bas iz XIX. stoletja. Med brenkali predstavljajo posebno vrednost stara lutnja iz leta 1694, dve harfi navadne izdelave iz XVIII. stoletja, kakršne so uporabljali potujoči godci, cistola, vmesna oblika harfe in citer, starejše domače cimbale in citre na lok. Med razstavljenimi klavirji, ki so razmeščeni v razstavnem prostoru, sta posebne omembe vredna klavikord, predhodnik današnjega klavirja z jeklenimi jezički in fortepiano ali pianoforte, eden prvih klavirjev s kladivci.

V tretji vitrini so razstavljena pihala. Trije ostanki koščenih rimskih piščalk, najdeni na ptujskem arheološkem področju, so najstarejši. Zelo zanimiv je dolg, star alpski pastirski rog za signaliziranje, nič manj nista zanimiva dva zvita lesena rogova, prav tako previta z brezovo skorjo kakor njun starejši predhodnik v iztegnjeni obliki. V tej zbirki so tudi trije starejši fagoti, ki so bili baje last godbe nekdanje ptujske Mestne garde. Tu so tudi dve starejši oboi, oboa da cacia, starejši klarinet in drugi instrumenti. Posebno zanimanje zbuja porativ, male prenovljene orgle iz 1739. leta.

Med tolkali sta dva pisana bobna godbe nekdanje Mestne garde. Velik boben ima vrisano letnico 1799.

Nekaj muzikalij v prvi vitrini in razobešene slike dopolnjujejo razstavljena glasbila. Med muzikalijami najdemo v rokopisu »Osnove gregorijanskega petja« iz leta 1759, nekaj prepisov koncertov za čembalo, prvo in drugo violino, violo in bas iz XVIII. stoletja in nekaj prvotnih notnih tiskov. Med slikami je zanimiv fotografski posnetki reliefa s pročelja ulice št. 4 v Bezjakovi u., ki prikazuje nekdanjo godbo ptujske meščanske konjeniške garde (1810).

Razstavo glasbil je obiskalo že mnogo obiskovalcev. Šolske ekskurzije so bile te dni njeni stalni gostje. Odprta bo do 5. maja.

Zbirko starih glasbil bo moral muzej stalno dopolnjevati. To dolžnost narekuje sedanje že kar lepo število glasbil in posebnost ter redkost te zbirke sploh. Dopolniti bi jo morali vsaj z glavnimi manjkajočimi zastopniki posameznih skupin, a zlasti še z raznimi ljudskimi instrumenti, ki jih je napredujoča civilizacija izpodrinila, a so se tu in tam morda le še ohranili. H.

Praznik dela v slovenski lepi besedi

Nič ni čudnega, da je prav prvi maj, mesec razbohotenih pomladanskih sil in opojnih prirodnih lepot, postal vsakoletni praznik delovnih ljudi. Prvi dan najlepšega meseca v letu je posvečen delu, ki mu je naš revolucionarni pesnik Srečko Kosovel (1904—1926) dal nov družbeni smisel v ciklu znamenitih sonetov »Rdeči atom«, ki jih preveva globoka socialna misel:

Nobenih norm, zakonov; **samo delo**
kazalo bo človeštvu novo pot,
in kamor srce genija hotelo,
le tja za njim bo stopal zdravi rod,
in v **našem delu** vstane nova sila,
ki svet bo zrušila in dogradila.

Dolga je vrsta pesnikov in pisateljev v slovenskem slovstvu, katerih dela odkrivajo vso težo ponižanih in zatiranih, ki imajo edino zahtevo: človeku dostojno življenje in upoštevanje njegovih delovnih naporov. Med zastopniki naše vezane in nevezane besede s socialno vsebino se zrcalijo imena od nezprosnega kritika Frana Levstika, preko Stritarja, Aškerca, Župančiča, Cankarja pa tja do novejših izpovedovalcev novega, pravičnejšega človeškega sožitja kot so Prežih, Kranjec, Potrč, Kosovel, Bor, Kajuh in drugi.

Mojster slovenske pesmi Oton Župančič nam je leta 1946 zapel novo pesem »v lepe dneve pomladanje«, »pesem bratstvu vsega sveta«:

Pesem vsemu svetu prava,
maja prvega zapeta,
vsemu, vsemu svetu pesem prava.
(Prvomajska.)

Neupogljivi borec za socialne in narodne pravice svojega zatiranega ljudstva Prežihov Voranc je posvetil leta 1947 prvomajskemu prazniku svojo črtico »Moj prvi maj«, kjer vidi v prebujanju pomladanskega jutra simbol vstajenja delovnega ljudstva, ki mu bo zasijala nova, pravičnejša doba.

Pisatelj, ki je vzhičen ob rojstvu majskega jutra, pravi v svojem opisu: »Tako silno rad sem gledal jutro, ki je vstajalo pred mojimi očmi. Tega vstajenja se nisem mogel nikoli nagledati. Vedno sem pri njem odkril kaj novega in kaj lepšega...« Mladi Voranc se ni mogel načudit godbi, ki je »prihajala iz neštetih ptičjih grl in je donela iz brezovega grmovja in z vej viskih macesnov...«

Globoko iz doline pa je prihajal »glas težkih, parnih kladiv, ki so butala doli v dolini, kjer je stala velika tovarna...«

Iz zamaknjenosti v pomladno naravo so pastirčka Voranca prebudili izletniki, z rdečimi nageljni, delavec iz dolinske tovarne. Približala se mu je deklica-delavka in mu dala nageljček. Nekdo iz izletniške družbe pa je pripomnil: »Lenkica, daj mu nageljček, da bo tudi on vedel, da je danes **prvi maj**...!«

Voranca je ta doživljaj vsega prevzel, posebno beseda »prvi maj« se mu je posebno vtisnila v spomin, zlasti ker ga je nežna deklica počastila z rdečimi nageljni.

»Takrat vsega tega še nisem razumel« — pravi pisatelj ob koncu svoje zgodbe. »Bilo je še v stari Avstriji. Pozneje sem šele zvedel, kaj pomeni prvi maj. V stari Avstriji delavstvo prvega maja ni smelo praznovati, kakor ga mi danes praznujemo. Praznovati so si ga upali le najbolj pogumni ljudje...«

A. K.

Ptujsko tromostovje

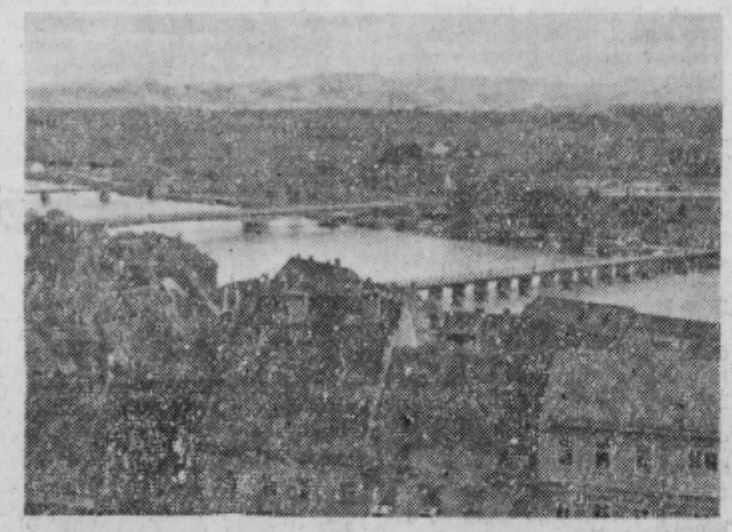

Pogled iz zraka

IZ JURŠINC

20. aprila t. l. smo v Juršincih slavnostno proslavili 40-letnico ustnovitve KPJ. Proslavo je ob sodelovanju učiteljstva pripravila osnovna organizacija ZKJ Uvodoma je nastopil pevski zbor, nato je bil slavnostni govor, ki ga je imel sekretar ZK. Učiteljski kolektiv je pripravil lepo igro iz partizanskega življenja, ki je prikazala težko pot osvoboditve naših narodov. Proslave so se udeležili številni državljani. Prebivalstvo je izrazilo želo po podobnem programu za delavski praznik 1. maj. P. J.

IZ PODGORC

Prosvetno društvo v Podgorcih se je pred začetkom sezone, ki gre sedaj h kraju, znašlo pred velikimi težavami: dvorana je bila v slabem stanju, inventar pa polomljen ali v tako slabem stanju, da ni bil za rabo. Društvo se je vneto vrglo na delo ter v kratkem času naštudiralo dve odrski deli: »Sovražnico mož« in »Spi moja deklica« ter s tema deloma nastopilo najprej na domačem, pozneje pa še na bližnjih in daljnjih sosednih odrih. Tako so uspeli zbrati sredstva za nabavo novih stolov v svoji prosvetni dvorani. S prostovoljnimi prispevki državljanov bodo zbrali kar jim manjka do zneska 123.000 din, kolikor je oprema stala, ko so jo nabavili.

Društvo pa tudi sedaj, ko gre sezona že h kraju ni prenehalo z delom. Prav tako vneto kot prej se pripravljajo na krajevni praznik, ki bo 4. julija, ko bodo zopet nastopili z odrskim delom.

»Ognjeno srce« na odru v Rogoznici

Novoustanovljeno prosvetno društvo Rogoznica bo uprizorilo v nedeljo, 3. maja 1959, ob 15. uri v Zadružnem domu v Rogoznici veseloigro Janeza Švajncerja »OGNJENO SRCE«. V vseh vlogah nastopajo amaterji-igralci tega društva, ki so se že izkazali pri raznih predstavah na domačem odru.

Novoustanovljeno društvo bo tudi začelo z urejanjem knjižnice in čitalnice v Rogoznici. Zbralo bo s svojega območja knjige, nekaj knjig bo kupilo z lastnimi sredstvi, nekaj pomoči pa pričakuje od občine Ptuj in Mestne knjižnice Ptuj.

Obrt v družbenem planu

Nadaljevanje z 2. strani

se uvedejo norme povsod tam, kjer še te ne obstajajo in so podani pogoji, da se uvedejo. Nadalje se predvideva razširitev gradbene dejavnosti; zagotovitev dovoljnega števila potrebnih obrtnih kadrov, predvsem v deficitarnih strokah; skrb za pravilno in smotrno vključevanje vajencev v obrt: ustanovitev vajenskega gradbenega oddelka na vajenski šoli za razne troke v Ptuju; skrb za tkzv. pošolsko izobraževanje in vzgojo obrtnih kadrov in še vrsto drugih smernic.

Pri reševanju nakaznih nalog bo moral z občinskim ljudskim odborom tesno sodelovati Zbornični pododbor obrtne zbornice v Ptuju. Prva naloga, ki jo bo moral izvesti, je ta, da v najkrajšem času izdela konkreten predlog za ustanovitev novih obrtnih obratov družbenega sektorja, kateri naj bo podkrepljen z realnimi ekonomskimi osnovami.

Izpolnitev danih smernic nam daje zagotovilo, da bo tudi obrt šla v smeri čim hitrejšega in uspešnega razvoja v koraku z ostalimi gospodarskimi panogami.

dm

Ne sedem ampak 8 knjig

zanimivega branja bo prejel vsak, ki se vpiše v članstvo Prešernove družbe in plača 600 din članarine.

DO 1. MAJA

je še čas, da se vpišete v članstvo Prešernove družbe. Da omogočimo vpis čim večjemu številu novih članov, smo letošnji čas vpisovanja izjemoma podaljšali za en mesec.

MILIJON DINARJEV

pa so vredni dobitki ki bodo izžrebani med člane Prešernove družbe.

ZATO POHITITE

z vpisom v članstvo Prešernove družbe. Člane vpisujejo poverjeniki, ki so skoraj v vsaki sindikalni podružnici, v šoli ali pa se vpišite v bližnji knjigarni ali pa pri upravi v Ljubljani Erjavčeva cesta 14/4, telefon štev. 21-048.

RADIO LJUBLJANA in MARIBOR

LJUBLJANA
PETEK, 1. MAJA

5.00—6.00 Budnica — vmes ob 5.05—5.10 Poročila in vremenska napoved. 6.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 6.15 Z rdečim nageljnom v gumbnici (spored delavskih pesmi in koračnic). 7.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila. 7.15 Naši kolektivi čestitajo. 8.00 Prvi list majskega koledarja. 8.10 Marjan Kozina: Tlaka, kantat. 8.30 Kovači smo... (revolucionarne pesmi). 9.00 S potovanja predsednika Tita. 9.30 O junakih, pesnikih in pomladi. 10.30 Razni kraji, razna ljudstva — a pesem je ena... 11.00 Za naše male poslušalce. a) Kekec na volčji sledi, radijska priredba. b) V zeleno polje, v zelen log (otroški zbori). 12.00 Opoldanski glasbeni spored. 13.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 13.15 Obvestila in zabavna glasba. 13.30 Čestitke in pozdravi kolektivov. 14.00 Karol Pahor: Priredbe slovenskih narodnih za glas, zbor in orkester. 14.20 Josip Slavenski: Suita z Balkana. 14.30 Igra Zabavni orkester RTV Ljubljana. 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved. 15.15 Zabavni intermezzo. 15.30 Jugoslovanski operni pevci v svetovnih reprodukcijskih studijih. 16.00 Ljudje in cesta. 16.30 Vesela pesem po vsej domovini. 17.00 Sredozemski zvoki. 17.30 Radijska igra. Anton Ingolič — Fran Žižek: Obtožujem. 18.30 Glasbena medigra. 18.35 Nikola Hercigonja: Satirične pesmi po Jovanu Jovanoviču Zmaju. 19.00 Lahka glasba in obvestila. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 Prerez opere „Evgenij Onjegin" Petra Iljiča Čajkovskega. 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan. 22.15 Novosti iz našega arhiva plošč. 23.00 Poročila. 23.10 V veselem ritmu. 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

LJUBLJANA
SOBOTA, 2. MAJA

6.00—7.00 Z veselo glasbo v praznično jutro — vmes ob 6.05—6.10 Poročila in vremenska napoved. 7.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 7.15 Pihala v ritmu naših plesov. 7.30 Radijski koledar in obvestila. 7.35 Lahka glasba. 8.00 Prvi maj, krasni maj... 8.15 „Češnjeva veja v cvetu..." 9.00 Dmitrij Šostakovič: 2. koncert za klavir in orkester. 9.20 Rojstvo slovenske socialne lirike. 10.00 Z javnih radijskih koncertov naših opernih solistov. 11.00 Fran Vodnik: Radijski oddajnik. 11.30 Po gozdovih in gorah (venček partizanskih napevov) 11.40 V ritmu valčkov in polk. 12.00 Melodije za razvedrilo. 13.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava sporeda. 13.15 Zabavna glasba in obvestila. 13.30 Veseli zvoki s sekstetom Maurice Larcange. 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved. 15.15 Obisk pri delavskih pihalnih godbah. 15.45 Nace Grom: Jutri ne bom več učenec (reportaža). 16.15 Pevec ameriškega ljudstva. 16.45 Iz slovenske zabavne glasbe. 17.00 Londonske slike. 17.15 Revija domačih pevcev zabavne glasbe. 18.00 Med skladbami in zgodbami. 19.00 Lahka glasba in obvestila. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 Pokaži kaj znaš. 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan. 22.15 Oddaja za naše izseljence. 23.00 Poročila. 23.10 Plesna glasba. 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

LJUBLJANA
NEDELJA, 3. MAJA

6.00—7.00 Glasba v nedeljskem jutru — vmes ob 6.05—6.10 Poročila, vremenska napoved in dnevni koledar. 7.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 7.15 Reklame.. 7.30 Radijski koledar in prireditve dneva. 7.35 Veseli ritmi. 8.00 Mladinska radijska igra: Kaj je doživel mali vijaček. 8.40 Pod vaško lipo (venček narodnih in domačih). 9.00 Dve orkestralni rapsodiji Antonina Dvořaka. 9.25 Zabavna matineja. 10.00 Jugoslavija na inozemskih gradbiščih in tržiščih. 10.30 „Sijaj, sijaj sonce..." (posnetki javne oddaje z dne 28. IV.). Sodelujejo solisti, orkestri in otroški zbor RTV Ljubljana p. v. Janeza Kuharja. 11.30 Z repertoarja orkestra RTV Ljubljana. 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 13.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila. 13.30 Za našo vas. 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved. 15.10 Reklame. 15.25 V tričetrtinskem taktu z orkestrom Michael Lanner (prva izvedba). 16.00 60 minut športa in glasbe za naše poslušalce. 17.00 „V gorah in ob morju" (slovenske in dalmatinske pesmi). 17.30 Rolf Liebermann: Šola za žene, komična opera. Izvajajo solisti, zbor in orkester mariborske Opere — dirigent Jakov Cipci. 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 „Glasba z Elizejskih poljan" (posnetki javne mednarodne zabavno-glasbene oddaje z dne 25. IV. v Ljubljani). 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan. 22.15 Iz sodobne ameriške simfonične glasbe. 23.00 Poročila in pregled tiska. 23.10 Plesna glasba. 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

KINO

MESTNI KINO PTUJ predvaja od 1. do 3. maja 1959 t. l. jugoslovansko-sovjetski barvni film **»ALEKSA DUNDIĆ«** in od 5. do 7. maja francoski film **»PRIMER DR. LAURENTA«.**

KINO MURETINCI predvaja od 1. do 3. maja t. l. ameriški barvni film **ŽENA Z NEAPELJSKIH ULIC.**

Ob 1. maju v partizanski tiskarni v Stogovcih

V zvezi s partizansko tiskarno — Lackovo tehniko v Stogovcih nam je tov. Miha Kolarič-Kostja iz Ptuja, nameščenec Občinskega ljudskega odbora Ptuj, prispeval za objavo nekaj svojih spominov na čase, ko je še vodil partizansko tiskarno v Stogovcih.

Po njegovih pripovedovanjih sestavljen sestavek objavljamo v celoti.

— — —

»Prvi maj 1945 je bil za partizansko tiskarno v Stogovcih — za Lackovo tehniko poseben praznik. To je bil za vse naše ljudstvo, zlasti pa za naše partizane in sodelavce našega narodnoosvobodilnega pokreta praznik novega življenja, zmage nad krutim fašističnim sovražnikom, praznik novih velikih načrtov svobodnega ljudstva Jugoslavije.

To leto se nam je zdela narava posebno lepa, sveža, domača in prijetna. Zdelo se nam je, da je vse znova zadihalo na koncu vojnega morečega vzdušja in globokega prepričanja, da je dan svobode že tu. Ob vojnih skrbeh nismo imeli smisla za romantiko, za občudovanje prirodnih lepot naše okolice in za razgovore o občutkih v spomladi. V nas je živelo sam eno, boriti se z vsemi sredstvi do kraja in zmagati, zmagati za sedaj in za vedno, da bodo naši nasledniki živeli v miru, brez vonj in vojnih grozot. Prepričani smo bili, da se po tej zmagi vsega demokratičnega sveta našim otrokom ne bo treba nikdar skrivati po bunkerjih in raznih vojnih zasilnih človeških zatočiščih. Prepričani smo bili in smo lahko še sedaj, da ljudje ne bodo nikdar več množično umirali po raznih moriščih in taboriščih ter frontah. Fašistični vojni aparat je bil na svojem koncu. Le teden dni po 1. maju 1945 je še izdihoval. Devetega maja je za nas prenehala 2. svetovna vojna. Že dan prej smo razvili naše zastave in se razveselili priborjene svobode. Naša mlada tiskarna se je takoj preselila v Ptuj v bivšo Blankejevo tiskarno in tam nadaljevala z delom v veliko večjem obsegu kot prej.

— — —

Majhna prenosna tiskarna je morala v jeseni 1944 iz hiše Julijane Čuš iz Muretinc, ker je že bilo težko tako skrivati partizanske vezi s to hišo, da bi mirno lahko delovala tiskarna in brez bojazni, da bi nekega dne gestapovci potrkali tudi na ta vrata in odkrili dobro organiziran in tehnično opremljen propagandni aparat v sredi vasi. Menda po sklepu Okrajnega odbora OF je bila tiskarna iz Muretinc premeščena v Stogovce v bunker pod listnjakom družine Šuper. Bunker sta prej mojstrsko v nočnih urah pripravila partizana Zvonko Sagadin in Janoš Pungračar. Tam je ostala tiskarna do osvoboditve, le kratek čas je bil del tiskarne pri Joklu v Stogovcih, ker so bile vezi k Šuperjevim skoraj že prevel očitne.

Petčlansko tiskarniško osebje so tvorili: partizan-kurir Miran Sagadin-Jožek iz Ptuja, partizanka Breda iz Maribora in Ljuba Roškarjeva iz Gajevec, kurir Stanko Koželj s Hajdine in vodja tiskarne Miha Kolarič-Kostja. Ko je padel kurir Miran Sagadin, je opravljal glavne kurirske posle Stanko Koželj. Najtesnejše zveze je imela tiskarna s pokrajinsko tehniko, od koder je dobivala vsa strokovna navodila in naloge. Od partizanov sta vzdrževala s tiskarno zvezo Marija — Ženka in Zvonko Sagadin, prišel pa je v tiskarno tudi Sergej Kraigher, Franc Belšak-Tone in drugi.

Oprema tiskarne je bila dokaj skromna. Bunkerska ležišča so bila podnevi delovne mize, na katerih sta bila 2 ciklostilna aparata, 2 pisalna stroja in radio ter nekaj druge opreme. Papirja je bilo včasih dovolj, največkrat pa premalo. Ko je zmanjkalo ciklostilnega papirja, smo morali porabljati celo liste iz zvezkov. Papir so nam dobavljali iz Ptuja po kurirjih razni naši somišljeniki. Enkrat smo ga dobili celo en vprežni voz in smo ga hitro porabili, saj so pogostoma prihajali na javke kurirji, ki so raznašali podnevi in ponoči pri karbidovki izdelane stvari. Mnogo tiskarskih pripomočkov in papirja ter barve nam je priskrbela partizanka Ida Zadravčeva-Nada, Ida Peričeva iz Ptuja, Mimica Legvartova iz Stonjc in drugi. Za prehrano pa je skrbel naš intendant Ivan Rau. S hrano nam je velikokrat pomagala družina Zajko iz Slap. Posebno se je za delo in material naše tiskarne zanimal Okrajni center, zlasti pa, kot že rečeno, Zvonko Sagadin.

Delo mladega, neustrašenega, srčnega in tovariškega kurirja Mirana Sagadina-Jožeka in Stanka Koželja s Hajdine ter drugih ni bilo lahko. Včasih smo jih natovorili z literaturo, da so jo komaj nesli. Na javkah s TV stahicami in z Okrajnim centrom je bil ta material dalje razdeljen in razširjen med ljudstvo. Dogajalo se je tudi, da je morala tu in tam literatura v ogenj, da je ne bi iztaknili fašisti pri hišnih preiskavah.

Kolikor agilnejša je bila naša tiskarna skupno s kurirji in TV stanicami ter Okrajnim centrom, toliko besnejši so bili okupatorski voditelji in njihovi pomagači, ker so bil listki povsod po ulicah, v

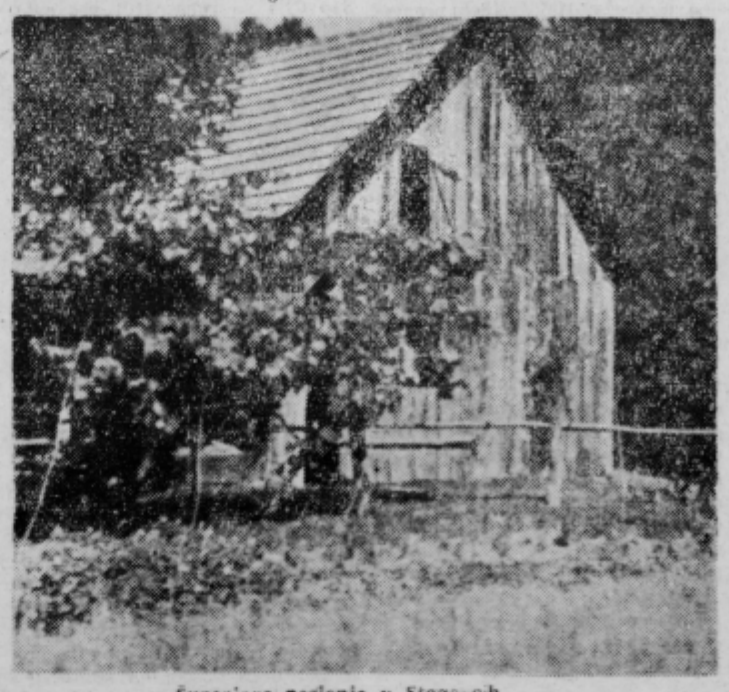

Superjevo poslopje v Stogovcih

(Nadaljevanje na 5. strani)

Letos bomo postavili spomenik padlim prvoborcem pri Mostju

»Prva slovenjegoriška četa«, ki jo je ljudstvo imenovalo »Lackova četa«, je prva oborožena skupina v borbi proti okupatorju v severovzhodni Sloveniji. Ta maloštevilna, a junaška skupina borcev-komunistov in patriotov, se je uprla okupatorju v najtežjih dneh, v dneh njegove največje moči zato, ker se je zavedala, da morajo zmagati naprednе sile v borbi proti fašizmu, da morajo začeti borbo, čeprav pri nas v najtežjih, na videz brezupnih okoliščinah.

Letos avgusta bo preteklo 17 let od bitke pri Mostju, v kateri se je junaška skupina prvoborcev »Lackove čete« spopadla s sovražnikom, ki je bil po številu približno desetkrat močnejši in se po svoji skromni oboroženosti ni mogla niti primerjati z njim. V dejstvu, da je spopad med prvoborci in okupatorjem trajal dve in pol ure, a bi po vojaškem preračunu glede na število in oboroženost obeh borbenih skupin in okoliščine bojišča — predvidevali le pičle pol ure, je zapopadena visoka borbena zavest prvoborcev in nizka morala sovražnika, ki se je nazadnje le moral zavedati, da je njegova borba krivična, da se bori proti junakom, ki branijo le svoje nacionalne pravice, ki jih nima nihče pravice teptati.

Občinski odbor Zveze borcev NOV se pripravlja na svečan dogodek skupaj z Občinskim ljudskim odborom v Ptuju na zgraditev spomenika padlim prvoborcem, za katerega je izdelal osnutek inž. Kocmut iz Maribora. Slovesno bomo spomenik odkrili s sodelovanjem vseh množičnih organizacij na dan sedemnajste obletnice borbe pri Mostju dne 8. avgusta, v počastitev 40-letnice Komunistične partije. Ta dan bo obenem proglašen za naš občinski praznik.

Čeprav bo spomenik v spomin na bitko v Mostju odkrit šele čez štiri mesece, smo se odločili, da našim bralcem že sedaj posredujemo zgodovinski oris delovanja »Lackove čete«, predvsem zaradi šol, ki jim bo služil pri prirejanju izletov na pesniško livado in gaj ob Mostju, kjer so krvaveli prvi borci za svobodo z ptujskega okoliša.

»Prva slovenjegoriška« ali »Lackova četa«

je bila osnovana januarja 1942. Komandir te čete je bil mladi pekovski pomočnik Vinko Reš iz Vintarovec, polit-komisar pa dijak Zvonko Sagadin iz Ptuja, ki je že v jeseni leta 1941 pozval iz Kapfenberga tri brate Reše, predane komuniste, ki so morali v Avstrijo na prisilno delo, da bi doma organizirali oboroženo skupino. Od januarja do maja so se četi zapovrstjo pridruževali: Tomšič-Mali od Tomaža pri Ormožu, Alojz Zavec, delavec iz Krčevine, Alojz Pukšič iz Kicarja, Franc Petrovič iz Ptuja, Karel Stojko iz Mote pri Ljutomeru, Franc Osojnik iz Desanc, Janez Čeh iz Cerkvenjaka in Franc Knez iz Zagorc. Napadov na nemške postojanke v Slovenskih goricah sta se udeleževala tudi Janez Kokol iz Gerlinc in Franc Rajšp iz Desternika. Od časa do časa pa sta prihajala v četo politična organizatorja OF kmet Jože Lacko in Franc Kramberger, delavec v železniških delavnicah v Ptuju, ki je živel od decembra 1941 skupaj z Lackom v ilegali. S četo je bila od marca 1942 v stalni povezavi Mima Kovač-Barčka, vdova po padlem Štefanu Kovaču, okr. sekretarju KP za Prekmurje. »Barčka« je v ptujskem okraju izvrševala funkcijo sekretarke KPS.

Četa se je največ zadrževala v Gradiščaku, v zidanici Čuša iz Levanjc, v gaberniških gozdovih in v podzemeljski jami blizu Toplakove domačije v Mosteh, včasih pa tudi pri Čehu v Kicarju, v opekarni v Janežovcih, kjer so dobivali borci hrano iz skladišča, in pri Lavrenčiču v Novi vasi. Glavno javko so imeli pri kmetu Simoniču v Zg. Velovleku. Denarno pomoč so prvoborcem nudili železničarji iz ptujskih železniških delavnic preko Lecpolda Vodą, Lavrenčiča in Rajšpa. Skladišča hrvenčiču in Frasu ter pri Kovaču v Škofcih.

Od napadov na nemške postojanke v Slovenskih goricah, ki jih je četa izvrševala od maja dalje, moramo omeniti napad na orožniško postajo v Desterniku, da bi osvobodili ujetega soborca Rajšpa, kar pa se jim ni posrečilo. Na strani prvoborcev ni bilo žrtev. Nato je četa napadla občinski urad v Vitomarcih, da bi zaplenila živilske karte in pisalni stroj. Napad se je posrečil. Živilske karte so izročili trgovcema Tereziji Ciglar v Rogoznici in Štegerju v Gerlincih, ki sta četi dobavljala prehrambne predmete.

Ob koncu junija je Jože Lacko sklical sestanek v svoji rojstni hiši v Kicarju, ki so se ga udeležili: »Barčka«, Kramberger, Osojnik in drugi. Na sestanku so sklenili, da bo četa likvidirala gestapovske ovaduhe. Po tem sestanku so likvidirali izdajalce v Janežovcih, Levanjcih in Kicarju. V svetinskih gozdovih je četa razorožila in likvidirala dva nemška orožnika, med Ptujem in Dornavo pa je onesposobila telefonske progovne naprave in minirala progo.

Borba pri Mostju 8. avgusta 1942

Ko je četa likvidirala nemčurja Žampa iz Levanjc, se je hotela umakniti v varnejše Haloze, ker je okupator napel vse sile, da izsledi četo v Slovenskih goricah. V ta namen sta odšla najprej v Haloze Zvonko Sagadin in Franc Petrovič iz Ptuja.

Noč od 7. na 8. avgusta so prebili borci v gozdičku Tešava blizu Mostja in so tam ostali tudi čez dan.

Dne 8. avgusta 1942 ob 6. uri popoldne je skupino 10 borcev obkolilo v gozdičku Laze pri Mostju, kamor so odšli iz gozdička Tešava, 54 dobro oboroženih nemških orožnikov in šest gestapovcev iz Ptuja. V pomoč so poklicali še orožnike z orožniških postaj na deželi. S puškami in pištolami oboroženi borci so začeli brezupen boj, ki je trajal po nemških poročilih do pol devetih zvečer.

Prvi je padel Franc Kramberger, nato pa skupaj Vinko in Kostja Reš ter Alojz Zavec v mo- čvirnati kotanji, ko so jih zadele ročne bombe.

Od Nemcev sta padla okr. orožniški načelnik Hupfauf in poveljnik orožniške postaje na Zg. Bregu Tharner. Ranjena borca Draga Stojka in Janeza Pukšiča je okupator ujel. Čeh se je predal za Knezom, ki se borbe sploh ni udeležil. Knez je bil v četi nemški ovaduh. Prej je nudil zavetišče Lacku in prvoborcem. Ko pa so mu sina Nemci zaprli v Celju, ko je hodil v kmetijsko šolo v Šentjurju, je za ceno sinove osvoboditve pristal na sodelovanje z okupatorjem. Po cestarju je javil gestapu, da je četa v gozdičku pri Mostju. S tem je izvršil velik zločin. Njegovo izdajstvo je uničilo življenja mladih junakov, ki so bili pripravljeni žrtvovati vse svoje sile v borbi za osvoboditev, v borbi za boljše življenje svojega naroda. Tudi Čeh, organist iz Cerkvenjaka, ki je bil sprva dober borec, je v rokah okupatorja zaprvoborcem. Zaradi njega je padlo v roke okupatorju več sto ljudi, od katerih so mnoge ustrelili, mnoge pa odpeljali v nemška koncentracijska taborišča, od koder se jih 90 ni vrnilo.

Oba ujeta borca Stojko in Pukšič sta kmalu po bitki umrla; prvi v ptujski bolnišnici za posledicami strelov, drugega pa so v Ptuju ustrelili.

Jože Lacko, Franc Osojnik in Mirko Reš so ranjeni bežali proti Sp. Velovleku. Mirko se je zatekel v hišo svojega deda v Desternik, kjer se je iz obupa ustrelil. Preveč ga je prizadejala misel na mrtva brata, in na svojce, ki so jih gestapovci odpeljali v zapore.

Jožeta Lacka, ki je našel zavetje pri kmetu Horvatu v Sp. Velovleku — je Horvat javil gestapu. Dne 10. avgusta so ga prijeli, ga zvestrsko mučili, nato pa odpeljali v Ptuj, kjer so ga vsega krvavega, bosega in povaljanega v cestnem prahu gonili po ptujskih ulicah s tablico na prsih, na kateri je pisalo v nemškem jeziku: »Jaz sem morilec in vodja banditov — Jože Lacko.« V ječi so Lacka še naprej pretepali, da so se na telesu odprle globoke krvaveče rane, z nožnih prstov pa so mu trgali nohte. Jože Lacko je bil heroj. Ponosno je odgovarjal okupatorju, da je Slovenec in da se je boril, ker je tako hotelo ljudstvo. Strašne muke je junaško prenašal. Njegov duh je bil nezlomljiv, a telo je klonilo. V ječi je kmalu zgubil zavest, njegove rane so se ognojile. Okupator mu jih ni zavezal, ni zdravil, zato je dobil zastrupljenje in umrl v ptujskih zaporih 18. avgusta 1942.

Osojnik je hotel maščevati Lackovo smrt, hotel je organizirati napad na izdajalca Horvata iz Sp. Velovleka. Ko se je 29. decembra 1942 zadrževal pri prijatelju Krambergerju v Krčevini pri Vurberku, ga je izdajalec Kukovec javil gestapovcem, ki so obkolili Krambergerjevo hišo in Osojnika ustrelili.

Junaška »Prva slovenjegoriška« ali »Lackova četa« bo ostala zapisana v zgodovini slovenskega naroda med najhrabrejšimi skupinami prvoborcev proti fašizmu.

V. Ro-

Zborovanja v počastitev IV. kongresa ZSJ

V četrtek, 23. aprila 1959, je bilo v Ptuju kongresno zborovanje v počastitev IV. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije, na katerem je govoril tajnik Občinskega sindikalnega sveta Ptuj o 40-letnem revolucionarnem boju delavskega razreda Jugoslavije in vlogi in nalogah sindikatov v današnjem družbenem življenju v sedanjem obdobju graditve socializma.

Nato sta govorila še delavca-železničarja iz ptujskih železniških delavnic tovariša Karel Koren in Franc Kosec, ki sta pripovedovala svoje spomine in doživljaje iz dni stare Jugoslavije, kako so delavci takrat delali v sindikatih, kako močna je bila takrat delavska enotnost, opisala sta delo v delavskem društvu »Svoboda« in takratne borbe delavskega razreda za svoje pravice pod vodstvom članov Komunistične partije Jugoslavije. Pripovedovanje obeh tovarišev so vsi udeleženci toplo pozdravili in jima izrazil priznanje za njuno aktivno delo in borbo v stari Jugoslaviji. Nato so poslali v imenu Občinskega sindikalnega sveta in članov sindikalnih podružnic ptujske občine pozdravni telegram IV. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije v Beograd.

V Majšperku so se delavci in delavke iz obeh tovarn zbrali v petek, 24. aprila, v kino dvorani na kongresno zborovanje. Po govoru so člani sindikalnih podružnic poslali pozdravni telegram IV. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije. Slavnostni sestanki so bili tudi v ostalih sindikalnih podružnicah.

Ustanovljena sindikalna podružnica KG »Dravsko polje«

V nedeljo, 26. aprila 1959, je bila v Kidričevem ustanovna konferenca nove sindikalne podružnice Kmetijskega gospodarstva »Dravsko polje« v Kidričevem, ki je nastala iz združitve dosedanjih sindikalnih podružnic kmetijskih gospodarstev v Kidričevem, Turnišču, Staršah in Pragerskem. Konference se je udeležil predstavnik Občinskega sindikalnega sveta Ptuj in direktor KG »Dravsko polje«.

Na ustanovni konferenci so predstavniki dosedanjih sindikalnih podružnic poročali o dosedanjem delu sindikalnih organizacij. Glavna razprava pa je bila okrog nalog in vloge nove sindikalne podružnice in o vlogi in nalogah pododborov in sindikalnih grup v obratih posestva.

Posvet predsednikov in tajnikov sindikalnih organizacij

V sredo, 22. aprila 1959, je bilo v Ptuju posvetovanje predsednikov in tajnikov sindikalnih organizacij ptujske občine, na katerem je bilo govora o nalogah sindikatov ob pripravah in praznovanje prvega maja. Na posvetovanju so se seznanili tudi s programom seminarja, ki bo v maju za vse sindikalne delavce v Ptuju, Kidričevem in v Majšperku.

Ptuj s starim lesenim mostom, ki se bo kmalu poslovil

Uživajmo sadne sokove!

Medicinska higienska znanost se že dalj časa bori za zmanjšanje uporabe alkoholnih pijač kot škodljive tekočine in propagira uporabo svežih ali konserviranih sadnih sokov, ker jih uvršča v pravo zdravilno hrano. Sadni sokovi so bili v začetku tega stoletja tako rekoč praktično neznani. Danes v mnogih državah zavzemajo važno mesto v prehrani zdravega in bolnega človeka. V ZDA na primer popijejo na leto eno in pol milijarde litrov sadnih sokov, od teh 25 milijonov litrov grozdnega soka. Švica uporablja sladki mošt. V gostilnah, bifejih in vagon-restavracijah je splošno uveden grozdni sok. Tudi v drugih državah in pri nas se potrošnja sadnih sokov veča. Vsak, komur je kaj za ljudsko zdravje, mora soglašati, da je uporabo sadnih sokov potrebno propagirati. To je potrebno ne le zaradi pobijanja alkoholizma, ampak tudi zaradi zboljšanja in izpopolnjevanja naše dnevne prehrane.

Zle posledice preobilnega uživanja alkoholnih pijač srečujemo dnevno tudi v našem mestu. Ptuj pozna marsikdo bolj po vinu kakor po zgodovinskih lepotah. Ni naš namen zbujati nevoljo pri tistih, ki so gospodarsko zainteresirani, da se troši čimveč alkoholnih pijač in ne bi hoteli zmanjševati gospodarske pomembnosti vinogradništva v naši občini, vendar je upravičen očitek, da se premalo skrbi za izdelovanje sadnih sokov. Vprašanje uživanja alkohola je predvsem zadeva posameznika. Je pa vprašanje, ki mora zanimati našo družbo, kajti alkoholizem ne ostaja izoliran na posameznih primerih, ampak prenaša svoje zle posledice v širino. Vprašanje alkoholizma zanima naše zdravstvo, socialno skrbstvo, šolstvo, proizvodnjo itd. Iz statističnih podatkov bi mogli ugotoviti, kakšno ogromno škodo povzroča alkoholizem našemu zdravju, kakšne so posledice vplivov, ki jih alkoholu predani starši prenašajo na otroke, kakšen je vpliv alkohola na delovno sposobnost, kakšne so posledice alkohola na fizično, umsko in duševno človekovo delo. V Jugoslaviji popije povprečno vsak državljan devet litrov čistega alkohola (pred 20 leti šest litrov). V ptujski občini je potrošnja alkohola na prebivalca 11 litrov. V samem Ptuju je bilo leta 1958 potrošenih 371.858 litrov alkoholnih pijač, v občini pa 717.740 litrov. Kot alkoholni potrošniki smo Jugoslovani takoj za Francozi in Italijani, ki popijejo največ alkohola. Če bo naraščanje potrošnje pri nas tako napredovalo kot doslej, si bomo pridobili žalosten sloves alkoholnih prvakov.

Pa vrnimo se rajši k sadnim sokovom. — V brošuri švicarskega strokovnjaka za predelavo sadja dr. Müllerja »Sadni sokovi, zdravje in zdravilo« je vsestransko osvetljena uporaba sadnih sokov kot dela prehrane in kot zdravila. Sličnih publikacij tudi pri nas ne manjka, le da gredo več ali manj nepaženo mimo nas. Sadni sokovi vsebujejo mnogo vode, sadni sladkor in druge vrste sladkorja. Z njimi nadomestimo v organizmu vodo, ki jo izločajo ledvice, črevesa, pljuča in koža. Sadni sokovi so tudi bogati na mineralih, ki jih telo potrebuje. Preprečujejo čezmerno kopičenje kislin v telesu, ki so posledica preobilnega uživanja mesa, žitaric, rafiniranega sladkorja in rafinirane masti. Uporaba sadnih sokov pospešuje prebavo. En liter jabolčnega soka vsebuje na primer toliko hranljivih snovi kot 7 dcl mleka. Grozdni sok ga celo presega. Mnogo ljudi ima predsodke, ki izvirajo iz navade. Pravijo: »Za moškega ni sladka pijača.« To izvira še iz onih primitivnih časov, ko se je mislilo, da je pravi moški le tisti, ki se opija in pijan leži v jarku. Delovna storilnost v tovarnah in delavnicah se pri omejevanju alkoholne potrošnje in s povečano porabo sadnih sokov zviša, kajti sokovi so del prehrane, katerih vrednost na primer pri grozdnem soku presega celo vrednost krompirja in mleka. Sadni sokovi so važni tudi pri prehrani bolnikov. Lahko bi govorili tudi o zdravilni moči sadnih sokov. Svež sadni sokovi osvežujejo bolnika in mu dajejo potrebno odpornost. Seveda tudi prevelika obremenitev želodca s temi sokovi neugodno vpliva na bolnika.

Naloga naše celotne družbe bi torej bila, da se odločno postavi na stran uporabe sadnih sokov, ki niso le energetski izvor, ampak tudi zaščitna hrana za človeka. V interesu našega ljudstva je, da se v vedno večji meri izdelujejo in uporabljajo sadni sokovi. Potrebno pa bo za delovnega človeka izdelovati cenejše pijače sadnih sokov, ki bi dale zdravo zamenjavo za alkoholne pijače.

14. aprila je Svet za varstvo družine obravnaval alkoholno vprašanje in stavil več predlogov glede pridobivanja in uporabe sadnih sokov. Tako naj bi Center za gospodinjstvo v Ptuju nabavil dva sokovnika in priredil tečaje za pridobivanje sadnih sokov. Tudi vsaka šolska kuhinja naj bi nabavila sokovnik. Pionirske organizacije naj v sekcijah mladih zadružnikov organizirajo zbiranje sadnih plodov. Na vsaki šoli naj se organizira društvo trezne mladine. Organizirajo naj se povsod predavanja o škodljivosti alkohola in koristnosti uživanja sadnih sokov. Načelno naj se prepove v gostinskih obratih točenje alkoholnih pijač mladini in vodi v tem oziru evidenca. Svetu za gospodarstvo pri ObLO naj se pošlje priporočilo, da se ustanovijo podjetja za predelovanje cenenih sadnih sokov.

H.

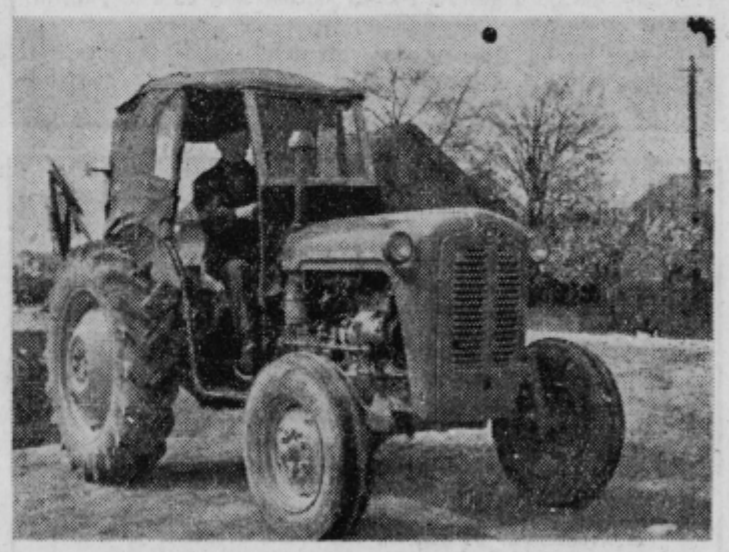

Traktor Ferguson — 28 takih traktorjev je dobila lestos občina Ptuj

mestu in cestah po vaseh. Da pa nam niso mogli na sled, je bila med drugim velika zasluga družine Šuper iz Stogovc in nam naklonjenih ljudi po terenu, ki so pazili na vsak gib sovražnika in nam vse sporočali. Šuperjevi otroci, osnovnošolci, so nam pomagali v tiskarni — v bunkerju zlagati in rezati papir, rezati parole, vezati brošure in druga dela, vendar od njih ni nobeden v okolici niti v šoli zvedel, da so pri njih partizani. Sam pokojni Šuper, čeprav je bil slep, invalid iz I. svetovne vojne, je raznašal naš tisk in bil stalno v dobri povezavi z ljudmi, da je zvedel za terenske novice od blizu in daleč. Šuperjeva metla za sneg je bila pozimi stalno v rokah Šuperjevih otrok in žene, da so sproti pometali sledove stopinj okrog hiše.

Ko se je nekega dne pokazala resna nevarnost, da bi nam prišli fašisti na sled, da imamo tiskarno pri Šuperjevih, smo se z najpotrebnejšim inventarjem vred začasno preselili k bližnjemu Joklu v Stogovcih, k možakarju, ki je imel dobre zveze s partizani, čeravno so ga ljudje smatrali za čudaka, ki se je zaradi neke dediščine zaprl vase in je bil nedostopen za vso okolico. Napram nam je bil izredno požrtvovalen in pazljiv poleg svoje velike skromnosti. Pri njem smo ostali le kratek čas, potem pa smo se vrnili v naše stare »tiskarniške prostore« k Šuperjevim ter tam ostali do osvoboditve.

— — —

Ob 1. maju 1945 se nam je že zdelo, kot da je okrog nas že konec vojne, vendar se je slišalo od daleč grmenje topov. Po dolini ob Dravinji se je skozi Haloze vila kača zbeganih bezečih vlasovcev in ustašev, ki so še spotoma ropali in kradli ter nadlegovali prebivalstvo. Naša tiskarna je že tiskala poziv osvobojenemu, prebivalstvu, parole za osvoboditev in obvestilo za prve proslave po osvoboditvi. Imeli smo tudi že načrt za delo po osvoboditvi v ptujski tiskarni.

Maj 1945 je bil za naše ljudstvo, ki se je veselilo osvoboditve, res lep, zelen, cvetoč maj, v katerem so se osvobojeni ljudje čutili kot prerojeni, čeravno je srce marsikaterega krvavelo nad v vojni izgubljenim svojcem, ki so ga v tem in prihodnjih majih zaman pričakovali, ker je ostal v vojnem metežu kot borec, talec ali žrtev fašističnega nasilja.

Vsako leto se v maju spomnim nazaj na vojni čas, ko so si ljudje iznad vse prirodne lepote želeli le eno — svobodo. Danes je ob 1. maju pravo ljudsko vrvenje po naših lepih krajih, saj svobodno praznujemo ta velik dan, ki je za vse delovne ljudi po svetu najlepši praznik.

Letošnji 1. maj bo še posebno svečan, saj praznujemo skupno z njim 40-letnico KPJ, ki je visoko dvignila borbenega in revolucionarnega duha naših narodov in stopala v najtežjih časih na čelu v borbi za našo svobodo in neodvisnost in tudi danes stopa na čelu v borbi za vsestranski napredek naše domovine.

Prospekt o športno-turističnem centru Pohorje

Turistično olepševalno društvo Maribor je te dni izdalo prospekt o športnoturističnem centru Pohorje. Večbarvni prospekt, ki ga je tiskala Mariborska tiskarna, je izšel v 30 tisoč izvodih, ki so jih razposlali turističnim poslovalnicam. Prospekt vsebuje za turista najvažnejše podatke o pohorskih domovih in turističnih postojankah, načrt turističnih poti, podatke o Mariboru in Pohorski vzpenjači kot največjem športnoturističnem objektu.

V VSAKO HIŠO!
PTUJSKI TEDNIK

STRELCI V PODLEHNIKU

V počastitev 40-letnice KPJ so strelci v Podlehniku organizirali 20. t. m. tekmovanje z vojaško puško med SD Podlehnik in PLM Videm pri Ptuju ter osnovno organizacijo ZKJ Podlehnik. Zmagali so strelci iz Podlehnika s 469 krogi. Največ krogov je dosegel Janko Mauzer (120), sledi mu Vinko Dreu (114) in Jože Jeza (107).

MJ

PAVLIHOV KOMPAS 1959
ZA 150 DINARJEV
dobite v vseh trafikah in pri drugih prodajalcih. Pohitite z nakupom, kajti brez »PAVLIHOVEGA KOMPASA« zaidete povsod.

Za vsakogar nekaj zanimivega

Umetna jezera v naši državi

Učbeniki zemljepisa, ki obravnavajo Jugoslavijo, vedo povedati, da so jugoslovanska jezera različnega geološkega nastanka; ena so ledeniška, druga tektonska; ena kraška, druga fluvialno-kraška itd. Na vsak način, vsa ta jezera so izoblikovale naravne sile v toku sto tisoč milijonov let. Takih prirodnih jezer ima Jugoslavija preko 50. Toda v zadnjih desetih letih je vzniklo v naši deželi preko 10 novih jezer, ki niso posledica naravnih sil, marveč jih je ustvaril naš delovni človek s svojim umom in svojo močjo. Obenem so ta jezera prvi sledovi naših korakov na poti v socializem.

Najmlajše naše jezero, obenem pa največje umetno jezero v Jugoslaviji, je v republiki Makedoniji. *To je Mavrovško jezero.* Nastalo je z zgraditvijo največjega jezu v naši državi. Vanj so vgradili nad 720.000 m³ zemlje. Tako je ta jez zagradil pot vodi v površini 16 kvadratnin kilometrov. V tem jezeru je akumuliranih 150,000.000 kubičnih metrov vode. Jezero je globoko 40 m, kar pomeni, da bi po njem lahko plule največje ladje. V primerjavi z Blejskim je Mavrovsko 10-krat večje, a z Bohinjskim 4-krat.

Drugo po velikosti je jezero, nastalo z zgraditvijo jeza na Neretvi pri Jablanici. Betonski jez je tu visok 80 m. *Jablaniško jezero* v Hercegovini je dolgo nič manj kot 24,5 km in se razprostira od Konjica do izliva reke Rame v Neretvo. Zanimivo je, da predstavlja to jezero s svojo globino (80 m) drugo najgloblje jezero na Balkanu in prihaja takoj za Ohridskim, kjer so izmerili globino 286 m.

Tretje po velikosti je *Vlasinsko jezero* v Srbiji. V jez so vgradili 320.000 kub. metrov zemlje. To je prvo veliko jezero v Srbiji, 9-krat večje od Blejskega, 6-krat od Boračkega in 3-krat od Bohinjskega. Nahaja se v višini 1200 m in je tako naše najvišje jezero. Na isti višini je tudi Mavrovsko. V večji nadmorski višini so samo še mala jezerca na Šar planini, Durmitorju, Bjelasici in Triglavska jezera. Vlasinsko jezero ima povprečno globino 25 m, razprostira pa se na površini 12 kvadratnih kilometrov. — Največja zanimivost Vlasinskega jezera so plavajoči otoki, ki jih veter prevaža zdaj sem zdaj tja. Mnogi od teh otokov so tako veliki, da na njih kosijo travo in pasejo črede ovac. Po tej zanimivosti je to jezero nedvomno edinstveno na svetu.

Naše četrto umetno jezero je nastalo na meji Bosne in Srbije z graditvijo jezu za hidrocentralo *Zvornik*. Veliko je kot Vlasinsko, le ob velikem dotoku vode se more povečati. Ob najvišji vodi ima površino 13,5 kvadratnih kilometrov in vsebuje 25,000.000 kubičnih metrov vode. — Z graditvijo hidrocentrale Zvornik je bilo zgrajeno prvo večje jezero na Drini. V načrtu pa je še več hidrocentral in seveda tudi jezer za njimi, novimi jezovi.

Poleg Vlasinskega sta v Srbiji bili ustvarjeni še dve večji jezeri na Zapadni Moravi: *Ovčarsko-Kablarsko jezero* in *Medjuvrško jezero*. Obe ležita v prekrasnem kanjonu, ki ga je skozi milijone let ustvarjala Zapadna Morava in ki predstavlja zbirko izrednih naravni lepot, ki neprestano privlačujejo turiste. V Sloveniji imamo takih umetnih jezer celo vrsto. Samo v gornjem toku reke Drave je 5 jezer, ki se vrstijo druga za drugim. Kmalu se jim bo pridružilo še šesto. Ta jezera, so nastala za betonskimi jezovi hidrocentral: *Dravograd, Vuzenica, Fala in Mariborski otok*. Šesto pa bo nastalo z graditvijo hidrocentrale *Ožbalt*. S tem bo docela izkoriščena energetska sila gornjega toka Drave.

V gornjem toku reke Save je jezero za jezom hidrocentrale *Moste*, ki je povsem podobno planinskemu jezeru.

Že nekaj let obiskujejo turisti majhno jezero *Bajer pri Fužinah* v Gorskem Kotoru. Nastalo je z izgraditvijo betonskega jezu in je le prvo v seriji, ki bodo oskrbovala z vodo veliko hidrocentralo »Nikola Tesla pri Vinodolu na Hrvatskem. — Drugo, mnogo večje, v iste namene zgrajeno jezero je *Lokavsko jezero*. To in pa še *Omladinsko jezero* skupaj bosta vsebovali okoli 30.000.000 kubičnih metrov vode.

Razen naštetih je še mnogo umetnih jezerc ob manjših hidrocentralah. Prvo med njimi so že leta 1947 zgradile mladinske delovne brigade na reki Željeznici pri Sarajevu.

Če bi vsa ta naša doslej zgrajena umetna jezera spravili skupaj na en sam kraj, bi nastalo pravcato morje s površino nad 100 kvadratnih kilometrov. To ogromno jezero bi vsebovalo toliko vode, da bi, če bi ga razlili, lahko prekrilo cel Banat.

M.B.

Švedski kmetje na obisku v Ptuju

Na poti na novosadski mednarodni kmetijski velesejem se je v nedeljo, 26. aprila t. l., v Ptuju zadržala skupina 34 članov in članic kmetijskega združenja iz Švedske. Pod vodstvom urednika lista »JORDBRUKARNAS FOERENINGSBLAD« iz Stockholma g. Stiga Lindstroema, ki je organiziral obisk Jugoslavije ob priložnosti velesejma v Novem sadu, na katerem razstavlja tudi Švedska, je skupina obiskala Veterinarski zavod Ptuj.

Upravnik zavoda tov. Vlado Vrečko je gostom na njihova vprašanja pojasnil vlogo in namen veterinarskih zavodov v naši domovini in naloge, ki jih ima ptujski zavod za tukajšnje živinorejsko območje.

Gostje iz Švedske so si ogledali plemenjake Osemenjevalnega centra Ptuj in z zanimanjem poslušali tov. Vrečka in tolmačinjo, ko je odgovarjal na njihova vprašanja o najbolj razširjenih pasmah živine pri nas, o načinu hranjenja, kakovosti krme, o prirastu, zakolu itd.

Po ogledu Veterinarskega zavoda in Osemenjevalnega centra so se gostje iz Švedske z avtobusom prepeljali še na VG Mestni vrh in k tov. Antonu Ureku. Na Mestnem vrhu so si ogledali obnovo sadjarstva in vinogradništva ter se zanimali za vprašanja našega kmetijstva, sadjarstva, živinoreje in ostalega v vseh sektorjih našega gospodarstva.

Z Mestnega vrha so se odpeljali še na KG Zavrč, kjer so si tudi ogledali hleve in se zanimali za sestavo KG Zavrč ter njegov razvoj. Iz Zavrča so gostje iz Švedske odpotovali proti Zagrebu.

Poleti namerava isti časopis organizirati v Jugoslavijo še 2 izleta. Po ogledu večjih živinorejskih obratov v naši zemlji si bodo gostje Švedi ogledali tudi naše primorske kraje in zanimivosti spotoma med Beogradom in Dubrovnikom.

LOVSKA DRUŽINA »JOŽE LACKO« razpisuje mesto

lovskega paznika

Pogoj: izpit za lovskega paznika. Plača, dajatve v naravi in strelnina po dogovoru. Nastop službe takoj ali s 1. junijem 1959.

Ponudbe na: Upravni odbor LD »Jože Lácko«, Ptuj, Trstenjakova ulica 11, I. nadstropje.

POLJEDELSKO ŽIVINOREJSKA ŠOLA TURNIŠČE PRI PTUJU

RAZPISUJE

sprejem učencev in učenk v I. in v II. letnik Poljedelsko živinorejske šole v šolskem letu 1959/1960.

Šola vzgaja kvalificirane kmetijske delavce: poljedelce, živinorejce in traktoriste.

Šolanje traja 2 leti, od tega je eno leto pouk na šoli in eno leto praktičen pouk na socialističnih kmetijskih gospodarstvih.

Absolventom se po končani šoli prizna kvalifikacija in možnost vpisa v Srednjo kmetijsko šolo.

Pogoji za sprejem v I. letnik so: starost 16 let, dovršena osemletka ali vsaj 6 razredov osemletne šole.

Pogoj za sprejem v II. letnik je dovršena enoletna Splošna kmetijska šola in vsaj 6 mesecev prakse v kmetijski proizvodnji.

Za vpis je potrebno predložiti:

1. prošnjo za sprejem v šolo (kolkovano s 30 din);
2. zadnje šolsko spričevalo;
3. rojstni list;
4. potrdilo o plačevanju oskrbnine ali štipendije.

Učenci imajo stanovanje in oskrbo v Domu gojencev. Oskrbnina znaša 4000 dinarjev mesečno in traja za I. letnik 6 mesecev (od septembra do februarja) in za II. letnik 4 mesece (od marca do junija naslednjega leta). V času enoletne strokovne prakse prejemajo učenci plačo. Učenci do 18 let starosti lahko sprejemajo otroški dodatek, če so njihovi starši v rednem delovnem razmerju. Lahko pa si oskrbe štipendijo pri kmetijskih gospodarstvih ali pri kmetijskih zadrugah.

Prijave za vpis sprejemamo od začetka maja do konca avgusta 1959.

UPRAVA ŠOLE

Terenska zdravniška služba

Dežurstvo zdravnikov splošne prakse:

30. 4. 1959 glav. dež. dr. Milan
30. aprila glav. dež dr. Milan Carli, pom. dež. dr. Ladislav Pirc;
1. maja gl. dež. dr. Franc Rakuš, pom. dež. dr. Nada Pavličev;
2. maja gl. dež dr. Ladislav Pirc, pom. dež. dr. Fran Brumen;
3. maja gl. dež. dr. Ladislav Pirc, pom. dež. dr. Fran Brumen;
4. maja gl. dež. dr. Nada Pavličev, pom. dež. dr. Fran Brumen;
5. maja gl. dež. dr. Ladislav Pirc, pom. dež. dr. Fran Brumen;
6. maja gl. dež. dr. Andrej Lušicky, pom. dež. dr. Franc Rakuš;
7. maja glav. dež. dr. Milan Carli, pom. dež. dr. Ladislav Pirc.

Pomožna ambulanta v Juršincih posluje vsako sredo od 14. ure dalje.

Pomožna ambulanta Podlehnik posluje vsak ponedeljek od 14. ure dalje in vsak petek od 12. ure dalje.

Otroške posvetovalnice:

30. aprila v Markovcih od 13. ure dalje.

Vsak prvi petek v mesecu je v Juršincih posvetovalnica za žene od 14. ure dalje.

Dežurstvo otroških zdravnikov:

30. aprila dr. Ljuban Cencič;
1. maja dr. Ljuba Neudauer;
2. maja dr. Ljuban Cencič;
3. maja dr. Ljuban Cencič;
4. maja dr. Ljuba Neudauer;
5. maja dr. Ljuban Cencič;
6. maja dr. Aleksander Poznik;
7. maja dr. Ljuban Cencič.

V ponedeljek, dne 4. maja, specialistična neurološka ambulanta ne bo poslovala.

Vse informacije daje in naročila hišnih obiskov sprejema dežurni center Zdravstvenega doma Ptuj, številka telefona 70 in 80.

Hišne obiske naročajte v dopoldanskih urah. Pozneje naročeni hišni obiski se bodo izvršili samo v nujnih primerih.

Uprava ZD Ptuj

Razvaline mesta pod morsko gladino

Madžarski arheolog dr. Tihamer Szentleleky bo letos nadaljeval izkopavanje na kraju, kjer je eden najlepših tempeljev boginje Izis, kar so jih kdaj odkrili izven Egipta. To boginjo iz zgodnje civilizacije Egipta so kasneje prevzeli tudi Rimljani, ki so hkrati z osvajanjem novih ozemelj sprejemali tudi tuja božanstva. Omenjeno svetišče je bilo zgrajeno pred 1800 leti na kraju, kjer je bilo nekoč mesto Savaria, upravno središče rimske province Panonije. Zdaj je tam Szombathely.

Arheologi so prišli v Szombathely leta 1950, ko so delavci pri kopanju temeljev za novo poslopje naleteli na razvaline svetišča v katerem je bilo po mnenju Szentlelekyja prostora za 100 ljudi.

Pri izkopavanju so postopno odkrili dvoje velikih dvorišč s tempeljem v sredini, dva žrtvenika, mogočne stebre in marmornate drobce. Izkopavanje še ni zaključeno, arheolog pa pravi, da je ta tempelj večji od onih iste boginje, ki so jih zgradili v Rimu in Pompejih. Tloris je podoben Izisnim templjem v Španiji in v bivši rimski provinci Norikum, torej v sedanji Avstriji.

Čeprav so Rimljani brez pridržkov prevzemali bogove drugih ljudstev, katerih dežele so osvajali, so bili prepričani, da so rimska božanstva, kakor na primer Jupiter in Minerva, predobra za njihove poganske podanike. Panteistična Izis je bila po njihovem pojmovanju še najbolj primerna boginja za Panonijo. Razvoj rimske province Panonije, ki je zavzemala polovico sedanje Madžarske, so zaustavili hunski napadi v petem stoletju našega štetja.

Ko je dr. Szentleleky izkopaval na obali Blatnega jezera, je ugotovil, da je bila jezerska gladina nekoč mnogo nižja, kakor je danes. Na starem zemljevidu so naznačene rimške razvaline na kraju, ki je zdaj pod vodo nekaj sto metrov od jezerskega brega. Vse kaže, da pod vodo za sedaj ne bo mogoče izkopavati, ker je na jezerskem dnu debela plast naplavin.

Iz naših društev

Drava že prvak?

Odločilno srečanje Kovinar Drava je za nami. Zasluženi zmagi Drave z rezultatom 2:0 (1:0) ni mogoče ničesar oporekati.

Tekma je bila v slogu pravega derbyja. Prireditelj Kovinar je poskrbel za učinkovito reklamo (celo z letalom) in tako se je zbralo na stadionu na Teznem nad 1000 gledalcev, med njimi tudi močna skupina Ptujčanov. Drava je imela srečo pri žrebu in je prvi polčas igrala z vetrom. Že v prvi minuti je prodrl Erhatič sam pred nasprotnega vratarja, vendar ga je nastreljal. Ves prvi polčas je nato potekel v premoči Drave, vendar je ta samo enkrat preko Širca potresla nasprotnikovo mrežo. V drugem polčasu je Drava zapria igro in igrala z dvojnim srednjim krilcem. Taka taktika je popolnoma zmedla igralce Kovinarja, ki so postajali vsako minuto nervoznejši in tako zamudili nekaj ugodnih priložnosti za dosego gola. Zato pa je Širec v zadnji minuti s strašnim udarcem iz zraka postavil končni rezultat in zapečatil usodo Kovinarja.

Za pomembno zmago na vročih mariborskih tleh je zaslužno celotno moštvo, ki je igralo dobro in požrtvovalno. Vsi igralci so vložili vse svoje moči v igro in jim k uspehu lahko le toplo čestitamo. S to zmago je Drava že skoraj sigurno prvak MNP, saj potrebuje iz preostalih dveh tekem s Korotanom in Rakičanom samo še eno točko za dokončno osvojitev prvega mesta.

V nedeljo gostuje v Ptuju Korotan iz Prevalj. Gostje veljajo za ostro in borbeno moštvo, zato jih ne kaže podcenjevati. Seveda je Drava favorit tega srečanja in ptujska športna javnost upravičeno pričakuje, da bomo v nedeljo po končani tekmi lahko v moštvu Drave pozdravili novega prvaka.

Drava z osvojitvijo prvega mesta še ni izpolnila svoje naloge. Sedaj jo čakajo naporne kvalifikacijske tekme za vstop v slovensko ligo. V njih se bo srečala s prvaki celjske, ljubljanske, gorenjske in primorske nogometne podzveze. Borba bo trda, saj je med nasprotniki tudi renomirano moštvo Nove Gorice ter več drugih znanih klubov. Zato je potreben poostren trening in predvsem razširitev kadra igralcev, saj bodo tekme ostre in je računati s poškodbami igralcev.

Tudi pionirji Drave se uspešno uveljavljajo. V nedeljo so premagali v Ptuju visoko favorizirane pionirje ŽNK Maribor z rezultatom 2:1.

F. V.

Kegljanje

V počastitev 40-letnice KPJ je priredila kegljaška sekcija ŠD Drave Ptuj v nedeljo, 19. aprila t. l., kegljaški turnir med sindikalnimi podružnicami iz Ptuja. Nanj se je prijavilo 9 sindikalnih podružnic in to Občina, Sodišče, Iklip, Slovenske gorice, Obrtnik, Panonija, Tovarna avtomobilske opreme, Perutnina ter Merkur.

Po zelo zanimivih in borbenih igrah je postal prvak tega častnega turnirja Merkur s 347 lesi, ki je tudi prejel v spomin darilo in plaketo.

Tekmovanje je končalo s sledečim rezultatom: Merkur 347 lesov, Tovarna avtomobilske opreme 344, Slovenske gorice 332, Obrtnik 315, Panonija 303, Perutnina 274, Občina 264, Iklip 263 in Sodišče 211 lesov.

Iznajdljivi dentist

Neki angleški dentist je po nasvetu psihologov dal svojim bolnikom slušalko, tako da so lahko poslušali glasbo, medtem ko jim je on vrtal zob. Glasbo je izbral sam in pri tem skušal izbrati take odlomke, ki bi brnenje svedra povsem zadušili. Novost je preizkusil na 200 obiskovalcih. Baje 63 stotkov ljudi ni več čutilo bolečin, 25 odstotkov pa je izjavilo, da jim je glasba bolečine vsaj

Časopisi v svetu

Po podatkih UNESCO prodajo na svetu vsak dan 255 milijonov dnevnih časopisov, v rabi je 257 milijonov radijskih prejemnikov ter 54 milijonov televizijskih aparatov. K tem številkam lahko prištejemo še 130.000 kino dvoran, vendar je na svetu še polovica ljudi nepismenih.

ROJSTVA

na matičnem področju Ptuj

Rojstva: Kristina Rebernišek, Placar 24 — hčerko; Marija Kozel, Dobrina 58 — Janeza; Ana Bratuša, Korenjak 1 — Terezijo; Terezija Brlek, Sp. Hajdina 61 — hčerko; Ana Nerat, Dežno 35 — Stanislava; Lazarka Reš, Ptuj — Vinka; Marija Petek, Mezgovci 39 — Marjo; Frančiška Klaneček, Vintarovci 71 — Igorja; Terezija Brodnjak, Gradišče 117 — Olgo; Justina Matjašič, Ptuj — Olgo; Ana Savec, Njiverce 39 — Milana; Amalija Krajnc, Podlože 123 — Ladislava; Marija Rajšp, Janežovci 15 — Heleno; Branka Šarič, Orešje 7 — sina; Barbara Turk, Kungota 31 — Majdo; Ana Dravec, Moravci 65 — Ireno; Otilija Zidar, Bresnica 54 — Ivana.

POROKE

Poroke: Alojz Lah, Podvinci 133, in Zora Ovuka, Ptuj; Janez Habjanič, Ptuj, in Gabrijela Žvajkar, Ptuj.

SMRTI

Smrti: Friderika Vošnjak, Ptuj, roj. 1878, umrla 22. 4. 1959.

Strelsko tekmovanje za pokal »1. maja«

V počastitev predstoječega delavskega praznika je bilo preteklo nedeljo v dvorani gradb. podjetja Drave v Ptuju izredno tradicionalno ekipno strelsko tekmovanje z zračno puško za prehodni pokal 1. maja v letu 1959. Za zmagovalca je vladalo izredno zanimanje, saj so se družine, predvsem močnejše, na to veliko srečanje resno pripravljale. To je potrdila tudi množična udeležba najboljših strelcev vseh družin ptujskega področja in dala hkrati lepo sliko solidarnosti in moči strelske organizacije.

Med 16 ekipami je bila tudi mlada, ženska, pred kratkim notoustanovljena strelska sekcija »Perutnine«, ki je z ozirom na njen obstoj dosegla lep uspeh in zasluži največje priznanje.

Že začetek tekmovanja je pokazal, da so lanskoletni zmagovalci iz Turnišč tudi letos v izredni formi in jih bo težko prekositi. Tega res ni uspelo niti najresnejšim favoritom iz Kidričevega niti ptujskem Železničarju niti ostalim.

Sodelujoče ekipe so dosegle naslednje rezultate:

1. Turnišče 870 krogov, 2. Železničar I. 837, 3. Kidričevo I. 830, 4. Kidričevo II. 809, 5. Podlehnik 780, 6 Pletarna 778, 7. Železničar II. 775, 8. Drava 772, 9. Petovia 771, 10. Turnišče II. 754, 11. Delta 669, 12. Remont 667, 13. Gorišnica 655, 14. Obč. LO 607, 15. Breg 536, 16. Perutnina 505 krogov.

Od posameznikov je bil najuspešnejši Pal Janko (Turn.) s 180 krogi. Sledili so: Ratajc (Turn.) 177 krogov, Cetl (Pletarna) 176 krogov itd.

Zmagovalcem iz Turnišče čestitamo k zmagi in jim želimo mnogo uspehov v bodoče.

Obč. strelski odbor

Ali veste koliko je milijarda?

Ali res tudi »praktično« veste, koliko je ena milijarda?

Na primer: če bi vsak dan potrošili tisoč dinarjev, koliko časa bi vam trajala milijarda? Ne samo vaši sinovi in vnuki, marveč tudi daljni potomci vse tja do leta 4799 bi iz te milijarde lahko vsak dan potrošili tisočak.

Milijarda minut je preko 19. stoletij. Če bi nekdo začel šteti minute od začetka našega štetja bi šele v letu 1950 naštel milijardo minut. Če bi hoteli prešteti milijardo sekund, bi za to potreboval 35 let. Povprečna starost človeka znaša manj kot dve milijardi sekund.

Milijarda ljudi, postavljenih v vrsto, bi tvorila kolono, ki bi segala do lune in še dlje. Knjiga z milijardo strani bi bila debela nad 30 kilometrov.

Nikar ne stavite s prijatelji, da boste šteli do milijarde. Za to bi potrebovali, če bi šteli vsak dan po 8 ur, celih 300 let.

Izdaja »Ptujski tednik«. Direktor Ivan Kranjčič. Urejuje odbor. Odgovorni urednik Anton Bauman. Uredništvo in uprava v Ptuju, Lackova 8. Telefon 156. Čekovni račun pri Komunalni banki Maribor, podružnica v Ptuju, štev. 604-708-3-206. Rokopisov ne vračamo. Tiska Mariborska tiskarna, Maribor. Letna naročnina 500 din, polletna 250 din.

TOVARNA AVTOMOBILSKE OPREME PTUJ

Vsem delovnim kolektivom čestitamo za praznik dela — 1. maj in jim želimo še mnogo uspehov pri izgradnji socializma!

Ptujska tiskarna

PTUJ
Jadranska ulica 17

Izvršujemo vsa naročila, ki spadajo v tiskarsko in knjigoveško stroko. Izdelujemo tudi kartonažne izdelke.

Vsemu delovnemu ljudstvu želimo prijetno praznovanje 1. maja — mednarodnega praznika dela!

IZVOZNO PODJETJE PERUTNINA PTUJ

Vsem našim dobaviteljem se priporočamo za kvalitetno blago, vsem odjemalcem pa za čimvečje nakupe pri nas.

Obenem pošiljamo vsemu delovnemu ljudstvu širom po naši domovini za praznik dela — 1. maj prisrčne čestitke!

Splošno mizarstvo in žaga

Ptuj

Priporočamo se cenjenim strankam s kvalitetnimi izdelki in uslugami in obenem čestitamo vsem delovnim ljudem za

1. maj

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

»MERKUR«

želi vsem svojim strankam veselo praznovanje delavskega praznika — PRVI MAJ

Istočasno se priporoča za nakupe v svojih poslovalnicah: Veleblagovnica, Biserka, Zvezda, Pohištvo, Dom, Trnovska vas, Grajena in Podvinci.

Strojno ključavničarstvo Ptuj

Strokovno, hitro in po solidnih cenah izvršujemo popravila vseh vrst motornih vozil, motornih koles in mopedov v novo urejeni delavnici.

Vsem strankam se priporočamo in jim želimo prijetno praznovanje 1. MAJA!

Gostilna in prenočišče »BELI KRIŽ« PTUJ

Vsem svojim abonentom in gostom se priporočamo tudi v bodoče ter jim želimo za 1. maj prijetno praznovanje.

Gostilna »Pri Roziki« Ptuj

Naš kolektiv čestita vsemu delovnemu ljudstvu za praznik dela — 1. maj in mu želi prijetno praznovanje.

Tapetništvo

Elizabeta Kajzersberger, Ptuj

Vsem svojim strankam se priporočam s kvalitetnim delom in jim želim prijetno praznovanje — 1. maja.

Fotoatelje

Franc Langerholc, Ptuj

Priporočam se za bodočo naklonjenost svojih strank in jim želim prijetno praznovanje 1. maja!

Vrtnarstvo Jakob Majcen Ptuj

Vsem delovnim ljudem želim prijetno praznovanje 1. maja!

Livarna kovin Jože Rojko, Ptuj

Tudi v bodoče se priporočam svojim strankam in jim želim prijetno praznovanje 1. maja!

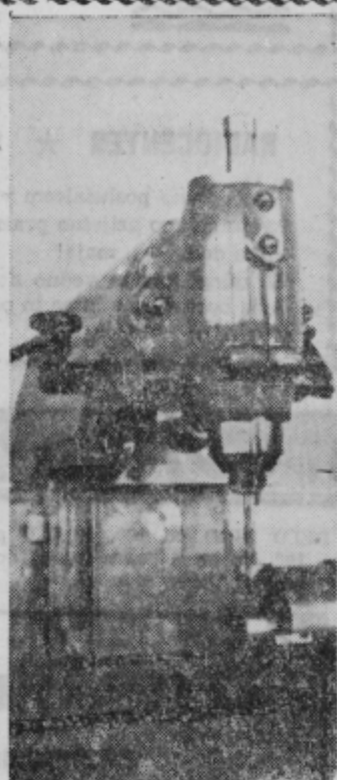

STROJNE DELAVNICE OZZ PTUJ

Vsem našim strankam in vsem delovnim ljudem želimo prijetno praznovanje 1. maja in se tudi v bodoče priporočamo za naklonjenost.

Delovni kolektiv

Splošno kleparstvo Ptuj

Izvršujemo vsa kleparska dela v splošno zadovoljstvo naročnikov. Za mednarodni praznik dela — 1. maj pošiljamo delovnemu ljudstvu tovariške pozdrave in mu želimo prijetno praznovanje!

Zadružni gostilni v Prešernovi ulici in »Slon« Ptuj

Vsem svojim cenjenim gostom in abonentom se priporočamo tudi za bodočo naklonjenost in jim želimo za 1. maj prijetno praznovanje!

Kotlar Ludvik Sölöši, Ptuj

Vsem svojim strankam se tudi v bodoče priporočam in jim želim prijetno praznovanje 1. maja!

Lončarstvo Andrej Hernja, Ptuj

Želim prijetno praznovanje 1. maja vsem svojim strankam in se jim tudi v bodoče priporočam!

Kmetijska proizvajalna poslovna zveza Ptuj

z obrati: KMETIJSKA STROJNA POSTAJA
MLEKARNA MESNINE

uprava z oddelki:

ODKUP KMETIJSKIH PRIDELKOV
PRODAJA REPRODUKCIJSKEGA MATERIALA
KMETIJSKA STROKOVNA SLUŽBA

želi ob mednarodnem prazniku dela — 1. MAJU vsem delovnim ljudem prijetno praznovanje!

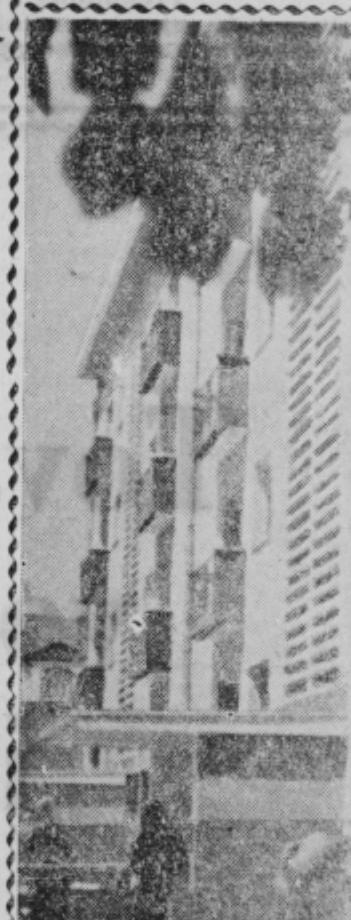

Gradbeno podjetje »DRAVA« Ptuj

Naš kolektiv čestita vsemu delovnemu ljudstvu za mednarodni praznik dela 1. maj!

ELEKTROOBRAT

Ptuj

Svojim strankam in vsemu delovnemu ljudstvu želimo prijetno praznovanje mednarodnega praznika dela — 1. maja!

OPTIK Franjo Oman

Ptuj
Jadranska ulica 15

Vsem cenjenim strankam in vsemu delovnemu ljudstvu čestitam za praznik dela 1. maj!
Priporočam svoja strokovno izdelana očala po receptu kakor po izbiri. Izvršujem popravila daljnogledov, barometrov in drugih instrumentov.

PLETARNA OBRTNA ZADRUGA PTUJ

Oskrbujemo domači in inozemski trg z vsemi pletarskimi izdelki prvovrstne izdelave in iz trpežnega materiala.
Vsem članom delovnih kolektivov in odjemalcem želimo prijetno praznovanje mednarodnega praznika dela — 1. maja!

Mestna hranilnica

Ptuj

Vsemu delovnemu ljudstvu čestitamo za mednarodni praznik dela

1. maj

Zadružna hranilnica n posojilnica

Ptuj

Za mednarodni praznik dela — 1. maj čestitamo vsem delovnim ljudem in jim želimo prijetno praznovanje.
KOLEKTIV

Lončarstvo Mihael Nemec Ptuj

★

Želim vam prijetno praznovanje mednarodnega praznika dela — 1. maja!

Opekarna Žabjak

pri Ptuju in obrat **Janeževci**

Vsem delovnim ljudem, posebno pa našim odjemalcem, želimo prijetno praznovanje 1. maja — mednarodnega praznika dela!

Trgovsko podjetje

PANONIJA

PTUJ

z vsemi svojimi poslovalnicami čestita cenjenim odjemalcem za praznik dela

– 1. maja

ter priporoča svoje bogate zaloge vseh vrst blaga.
Prodajamo tudi na potrošniški kredit.

Občinski ljudski odbor Ptuj
Občinski komite ZKJ Ptuj
Občinski odbor SZDL Ptuj
Občinski komite LMS Ptuj
Občinski sindikalni svet Ptuj
Občinski odbor ZB NOV Ptuj

Vsemu delovnemu ljudstvu naše domovine in v širnem svetu čestitamo za praznik dela — 1. maj — ter mu želimo tudi v bodoče mnogo uspehov v korist svetovnega miru in mednarodnega sodelovanja!

Gostinski obrat »Bračič« Ptuj
Restavracija in kavarna »Evropa«
Gostišči (poslovalnici) Rogoznica in Zavrč

Želimo vsem svojim gostom, obiskovalcem in abonentom prijetno praznovanje mednarodnega praznika dela — 1. maja ter se jim tudi v bodoče priporočamo z jestvinami in pijačami po ugodnih cenah in ob solidni postrežbi.

Vnuk Jože - Ptuj

izdelovalnica kravat, robcev in podvez

Prijetno praznovanje mednarodnega praznika dela

– 1. maja

želim vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem!

Kmetijsko gospodarstvo

Dravsko polje

*

VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU ŠIROM NAŠE DOMOVINE ČESTITAMO ZA PRAZNIK DELA 1. MAJ.

Ormoška opekarna
Ormož

Svojim strankam in vsem delovnim ljudem želimo prijeten praznik dela —

1. maj

ORIENT ČEVLJI
Tovarne »Josip Kraš« Karlovac
Prodajalna PTUJ

Vsem našim odjemalcem želimo skupno z vsem delovnim ljudstvom prijetno praznovanje 1. maja — mednarodnega praznika dela.

VODOVODNA INSTALACIJA PTUJ
Zadružni trg 8

Opravljamo hišne vodne instalacije, sanitarno opremo vseh vrst, popravljamo vse vrste črpalk solidno in točno po naročilu. Svojim cenjenim strankam in vsemu delovnemu ljudstvu naše domovine pa čestitamo za praznik dela — 1. maj!

RADIOCENTER ★ **PTUJ, Bezjakova ulica 6**

Vsem radio poslušalcem v naši domovini in po širnem svetu želimo prijetno praznovanje mednarodnega praznika dela — 1. maja!
V zalogi imamo vedno nove radioaparate. Vsa popravila opravljamo hitro in poceni.

TOVARNA VOLNENIH IZDELKOV MAJŠPERK

Tovarna volnenih izdelkov Majšperk

Priporočamo vam naše prvovrstne izdelke: blago za moške in ženske obleke, moške in ženske plašče, moške in ženske kamgarne vseh vrst.

Istočasno pošiljamo delovnim kolektivom širom po naši domovini, zlasti pa odjemalcem naših kvalitetnih volnenih in ostalih izdelkov za mednarodni praznik dela tovariške pozdrave in jim želimo prijetno praznovanje.

Naš loden in hubertus sta najbolj iskana. Bogata izbira desenov in barv. Poizkusite enkrat in kupovali boste le izdelke TOVARNE VOLNENIH IZDELKOV MAJŠPERK.

Oglasi in objave

Prodam

ENOSTANOVANJSKO HIŠO Z VRTOM, sadovnjakom in njivo v bližini Ptuja prodam. Naslov v upravi.

ŽRMLJE na motorni pogon prodam. Naslov v upravi.

PRODAM ENODRUŽINSKO VILO s pritiklinami in sadovnjakom. Vprašajte Ivana Kovačiča, Vičava 30 Ptuj

PRODAM 200 komadov novih in dobro izdelanih ZABOJEV za krompir ali sadje. Naslov v upravi.

ZIDAN ŠTEDILNIK prodam. Naslov v upravi.

Javna zahvala

Podpisani Vidovič Ivan iz Trdobojc pri Leskovcu se najiskreneje zahvaljujem tov. dr. Pircu za njegov trud in požrtvovalnost, ki ju je izkazal pri zdravljenju moje žene Jožice na domu in ji tako pomagal do okrevanja.

Vidovič Ivan, Trdobojci

Tržne cene

na ptujskem živilskem trgu v ponedeljek, 27. aprila 1959:

Povrtnina: krompir 20, kislo zelje 50, korenček 60, peteršilj 80, špinača 150, čebula 70—80, česen 200—300, fižol 50—60, rdeča pesa 30, čebuljček 250, por 40, kisla repa 30, redkev 30, motovilec 200—300, radič 150, regrat 200, hren 100, solata berivka 200 do 300, solata v glavah 100—120.

Sadike: zelje 2 din za komad, ohrovt 2, koleraba 2, cvetača 3, solata 1.

Sadje in sadeži: jabolka 40 do 50, orehi 100—130.

Žitarice in mlevski izdelki: ajdova moka 50, ajdova kaša 100, pšenica 30—40, oves 25, koruza 30, ječmen 40, proso 40.

Mleko in mlečni izdelki: mleko 30, smetana 150, sir 40—80, maslo 500.

Perutnina in jajca: kokoši 500, jajca 10—11.

Maščobe: zaseka 350, uvožena mast 325, domača mast 400.

BELO VINO po 120, RDEČE po 100 din od 5 litrov naprej dobite na Vičavi štev. 26.

PREKLIC

Podpisani Vnuk Jože v Ptuju obžalujem in preklicujem žaljivke, ki sem jih izgovoril v gostilni pri »Rozikiu« nasproti natakarici Štrucl Tereziji ter se ji zahvaljujem za odstop od tožbe.

Ptuj, 27. aprila 1959.

Vnuk Jože

Odpiralni čas

za prvomajske praznike

Obveščamo potrošnike, da bodo poslovalnice za prvomajske praznike odprte v sledečem času:

1. TRGOVINE:

a) trgovine z živili v sredo, 29. aprila, in v četrtek, dne 30. aprila, neprekinjeno od 7. do 18.30 v mestu Ptuju, na podeželju pa od 7. do 12. in od 14. do 18.30. V soboto, 2. maja, bo v mestu Ptuju dežurna trgovina Na-Ma od 7. do 11. ure;

b) trgovine z industrijskim blagom v Ptuju v sredo, dne 29. aprila, in v četrtek, 30. aprila, od 7. do 12. in od 14. do 18.30.

2. PRODAJALNE KRUHA:

v četrtek, 30. aprila, nepretrgano od 6. do 18. ure;
v nedeljo, 3. maja, od 6. do 10. ure, razen prodajalne na živilskem trgu.

3. MESNICE:

v četrtek, 30. aprila, od 6. do 12. in od 14. do 18. ure;
v soboto, 2. maja, od 6. do 10. ure, in
v nedeljo, 3. maja, od 6. do 9. ure dežurna mesnica.

4. PRODAJALNA MLEKA:

v četrtek, 30. aprila, od 6. do 11. in od 15. do 18. ure;
v soboto, 2. maja, od 6. do 9. ure, in
v nedeljo, 3. maja, od 6. do 9. ure.

5. BRIVNICE:

v četrtek, 30. aprila, od 7.30 do 12. in od 14. do 19. ure;
v nedeljo, 3. maja, od 7. do 11. ure.

Oddelek za gospodarstvo in komunalne zadeve
Občinskega ljudskega odbora Ptuj

Oglašujte v Ptujskem tedniku!

Komisija za nameščanje in odpovedovanje delovnega razmerja pri **Trg. podjetju MERKUR, Ptuj,** razpisuje sledeča delovna mesta:

1. eno administrativno moč

kot referenta za potrošniške kredite.

2. dve trgovski pomočnici

za tekstilno ali galanterijsko-mešano stroko.

Interesenti naj se javijo osebno ali pismeno na upravo podjetja.